శ్రీరస్తు.

శ్రీరామచంద్రకరుణావాప్తమహిత కవితారసుండగు,

కాకరపర్తికృష్ణకవిప్రణీతంబైన

ముఖలింగక్షేత్రమాహాత్మ్యము.

అను నీ గ్రంథము.

ముఖలింగేశ్వర తారావళీ సహితముగ

తత్పౌత్రపుత్రుండగు సీతారామశాస్త్రిచే

లేఖకప్రమాదంబులు సవరింపంబడి

శ్రీ, సీ, ఐ, ఈ,

శ్రీ రాజా, గోడేనారాయణగజపతిరాయనింగారి

అనుజ్ఞాపత్రికారము.

చెన్నపట్టణంబునందుండు

వేదలవాడ, సుందరరామశాస్త్రులవారి,

శారదాంబావిలాసముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపఁబడి, ప్రకటము జేయఁబడెను.

౧౮౯౩ సంవత్సరము.

రిజిష్టర్, కాపీరైట్.

శ్రీ

శుద్ధపత్రము.

పుట.	పఙ్క్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
౩	౧౭	దస్స్వనిల	దస్వనిల
	౨౦	భ క్తిజన	భ క్తజన
౫	౧౮	భవాత్రను	భవాత్రమము
	౨౨	భక్తాంగనా	భక్తాంగణా
౬	౧౮	స్సుఖుడయి	స్సుఖుండయి
	౨౧	నాశేక	నాసేక
౭	౧౯	నేను	నేని
	౨౪	యువ్వ	యెవ్వ
౧౦	౧౫	కూర్మమువై	కూర్మమవయి
	౧౬	సిహ్మ	సింహ
౧౩	౧౫	గనలనెడి.	గనలని
౧౪	౧౩	క్షైన్యము	దైన్యము
౧౫	౧౫	దుదయించి	దుదయించే
	౧౭	సుత్తరమగ	సుత్తరముగ
౧౭	౧౮	తపోగ్ర్య	తపోగ్ర్య
౧౯	౪	దర్పమెుసగ	దర్పమెసగ
	౨౦	మోహానాసావేశ	మోహాతాసావేశ
	౨౧	డగుమచే	డగుచుచే
౨౦	౧౮	నిర్మలానసము	నిమలానసము
౨౧	౯	లింపొంద	లింపొంద
	౨౩	నొప్పపుం	నెప్పడుం
	౨౪	బాల	దాన
	౨౬	నొందుదుసున్నహ	నొందుదుసున్నహ
౨౨	౧౩	సీయూరు	సీయూరు
	౧౯	మూలక	మూరక
౨౩	౧౭	వాడును	వాడు
౨౪	౨౩	తారకారి	తారకాళి
	౨౪	దీప్తదీప్తులై	దీప్తిదీప్తులై
౨౫	౧౩	నిలుట	నిలుచుట

పుట.	పఙ్క్తి.	తప్పు.	ఒప్పు
౨౯	౮	శుద్ధాంతకరణుండ	శుద్ధాంతఃకరణుం
	౨౫	జూచుట	బూచుట
౩౦	౧	మీరు	మీర
	౨౨	రుచిరంబున	రుచిరంబుగ
౩౧	౫	వజ్రి	వజ్రి
	౨౨	ముచ్చట	యిచ్చట
౩౩	౧౫	ప్రార్థిం చు	ప్రార్థించి
	౧౬	స్నించు	స్మించి
౩౪	౧౪	విటరిపి	విటపి
౩౮	౧౫	తాంబూలబున	తాంబూలంబున
	౨౪	జబూపతి	జంబూపతి
౪౩	౪	పర్వ్యమ్మగ	పర్వ్యమ్మగు
౪౬	౨౬	నచట	నచ్చట
౪౭	౧౫	సబుద్ధితుం	సముద్ధితుం
౪౯	౨౨	దాన	దాని
౫౦	౧౦	గోపయాన	గోపమాన
	౧౯	నెవ్వడు	నెసగు
		గనపడు	సతతము.
౫౧	౧౧	రాజి	రాజ
	౧౩	శారా	శాలా
	౨౦	బలిమి	బలికె
౫౨	౧౦	సడల	సకల
	౨౩	వర్ధను	వర్ధన
		కౌంజవనీ	కౌంజవని
౫౩	౨౨	నల్ప	ననల్ప
౫౪	౨౪	నేని	నేగి
౫౯	౧౩	భృంగ	భంగ
౬౧	౪	సీరుహా	సిరుహా

శ్రీరాములు.

శుభమస్తు - అవిఘ్నమస్తు.

ముఖలింగక్షేత్రమాహాత్మ్యము, ప్రథమాశ్వాసము.

(శా) శ్రీమద్భూధర కన్యతో సమతనై శేషాత్మకాయార్థముఙ్ । ప్రే
మన్గంగకాసంగనోయనిమనో పీధిన్నతాఁనుండ సు । త్రామాదుల్తనసేవే
హాకాంతిదలప నాగ్రిజిల్లుసర్వజ్ఞు న । త్యామోదంబెసగ స్భజించెదమభీ
యాభీష్టసంసిద్ధికిఙ్॥ (మ) పతిదేహామలకాంతినొప్ప తనదీప్యన్నీలతాం
చత్తను । ద్యుతిగంగా యమునాసమాగమనుగా నూహించి సేవాగత ।
కస్తుభుకాంమినులందు గ్రీడసలుపంగాంక్షింపతా దన్నిత । ప్రతిబింబా
త్తితదిష్టము ల్సలుపుశర్వాణి స్మదిష్టేడెదఙ్॥ (మ) చతురాస్యుం డుచి
రాయుపచ్యుతుడు మోక్షుం బీశుడైశ్వర్యమి । గటనొక్కొకరు డొకో
కరుసౌఖ్యముసగంగా నిందరిస్వైత భీ । ఘటతపస్స్వాస్యమట్లంచు సర్వ
విబుజవార్తాకృతినాను సం । స్మృతిమాత్రార్పితనైకస త్ఫలతతి స్సీ
తాపతిం గొల్చెదఙ్॥(మ) తమిహెచ్చం జనకామితేష్టఫల కృత్రాంతో
రుకళ్యాణ వ । త్సమణీపీఠివసించి సర్వజనచి త్తభ్రాంతికృన్నైర్త్యయు ।
క్త్రిమదాత్యంతజయోజ్వలత్సురశలవ ప్రఖ్యాతబాహుప్రతా । పమనో
జ్ఞాత్మజ సంపదందగు ధరాపత్యేందిరం గొల్చెదఙ్॥ (చ) అమితరజో
విశరద నులరారచరాచరరూపవస్తు సం। ఘముసృజియింపుచుఙ్ శిశువు
కైవడివర్ణాలు నిన్నుగూడ సా । ఖ్యము లవే యటంచు బోలయుంటు
వహించుసిజాంగనంబ్రమో । దములర నూడించుగతి తచ్ఛిశులంటువి
ధి స్భజించెదఙ్॥ (చ) అనయము సర్వవర్ణములయందు ప్రవర్ణాలు
చునిరుశుద్ధ వ । ర్ణనివగునీవు యుక్తనుగు నేయని నవ్వని జేసుతో జగ।
జ్జనకుడనై సృజింపుచు ప్రజాపతివాటెది ధర్మ మాగదా । యనిసరసో
క్తులాడు కమలాసను రాణిని వాణి గొల్చెదఙ్॥ (చ) హరిముఖులెల్ల

సర్వకుసుమార్చితులై ఫలము ఘటించుట । బ్బురమె యటంచు తాఁగరిక
పూజలొసఁగి భజించువానికిఁ । సరగున సర్వసంపదలొసంగుచు నం
దరికగ్రపూజ్యుఁడై । బరగు గజాననుఁ దలఁతు భక్తినఘస్త కవిత్వసిద్ధికిఁ॥
(క) నతులొనరించి భజించెద । నతులితసద్గుణవిధేయు నతిభీకరదు ।
ష్కృతభుజగవైనతేయుఁ । సతతాభినతాదితేయు సాత్యవతేయుఁ॥
(క) కవిచూడామణులగు సా । త్యవతేయు మురారికాళిదాసుఁబా
ణుఁ । భవభూతిదండిభారవి । నవిరళభక్తిన్భజింతు నమరు మయూ
రుఁ॥ (సీ) శ్రీరామపదపద్మసేవారతుండును వేదశాస్త్రార్థకళాప్రవీ
ణుఁడగుచు । సత్యభామాకృష్ణసంవాదముఖ్యప్రబంధములు రచియించి
ప్రథితగాఁడై । వంశామలక్షీరవారాశిరాకాసుధాకరకమనీయతరయ
శోవి । రాజమానసుపర్వరాజవైభవకవిరాజభూకల్పకభూజజగ్గ ।
రాయభూపాలవరదత్తరాజితాగ్ర । హారముఖసిస్తులేద్యసత్కారు
డగుచు । దనరు సత్కీర్తిధుర్యపాత్రికవివర్యు । మహితగుణవంతు
మదిన నమస్కరింతు॥ (చ) పరమశివంకరున్నిఖిలబంధుచకోరసుధాక
రున్ననో । హరకవితాకరుంగరగతాఖిలశాస్త్రసముత్కరుఁ ధరా ।
మరవరుసద్యశోనికరు మజ్జనకుండగు పాత్రిసత్కవీ । శ్వరునినమస్క
రింతు ననవద్యమనోజ్ఞకవిత్వసిద్ధికిఁ॥ (సీ) ఈవిధంబున నిష్టదేవతా
వందన మొనరించి సత్కవి వినుతిజేసి । భక్తితో తిరుపతిపాత్రికవీంద్ర
నామకుని మద్గురుని నమస్కరించి । వాల్మీకిముఖముని వర్యులు మును
సంస్కృతమున జెప్పినపురాణములయందు । సులభంబు నిహపరసు
ఖదాయకంబగు నొకపుణ్యకథగాని ప్రకటముగను । తెనుగున రచించు
టకుబూని దీనినప । ణంబు సేయగ నైకొని నాయభీష్ట । వరము
లొసగెడు దేవుడెవ్వడో యటంచు । నుల్లమున దలచుచు నుండ నొక్క నా
డు॥ (సీ) సర్వమంగళములొసంగెడు సర్వమంగళనిజవామభాగమున వె
లుగ । హస్తపద్మంబున నఖిలశాత్రవభయసూచకనిశితత్రిశూలమమర ।
నతజనాళికి సమున్నతగతి దెల్పు కైవడినూర్ధ్వముగ వృషధ్వజము మెర

యు। నణిమాదివివిధభూత్యంచితాంగమునందు భూరిపసద్ధివిభూతిదస
ర।చూడనస్వప్నతతికదృశ్యుఁడగువాఁడు।దయనుపుత్స్వప్నమందుప్రత్యక్షు
మగుచు। వేడ్కతో నిల్చు బల్కెను విజితపుష్ప।సాయకుండగుముఖలింగ
నాయకుండు॥ (ఉ) శ్రీకర సీతమాతనయ శేఖరపాత్ర కవీంద్రదుగ్ధర।
త్నాకరపూర్ణచంద్ర సుగుణాకర కాకరపర్తికృష్ణను శ్లోకమునన్మహ
త్వము వెలుంగ తెలుంగొనరించి భక్తితో।నాకొసరించు మీకు కరుణన్
ఘటియింతు నభీప్సితార్థముల్॥ (వ) ఉపమాతీతుఁడు సూతుఁడవ్యయ
తపో యోగోజ్జ్వలధ్యానన । దిపురోభాగమునందు మత్కథనాగించె
ల్వెం గృపన్మందు స్కాం।దపురాణోత్తర ఖండమందు గల చందంబంత
యుంగాన భ।క్తిపరీతాత్మక నీవు తత్కథదగన్ ధీయుక్తి తెన్గింపవే॥
(మ) అనియంతర్హితుఁడైన మేలుకొని కల్యప్రక్రియ ల్దీర్చి గొ।బ్బున
నిట్లీముఖలింగనాయకుఁడె మేల్బోధింపగా నింతక।న్నను దేవుం డెవఁడంచు
మోదమున తన్మాహాత్మ్యభాస్వత్కథల్। గని వేడ్కం డెనిగించి యాత
ని కొసంగంబూని సద్భక్తితోన్॥ ❋

షష్ఠ్యంతములు.

(క) భవునకు నిదళితమనో।భవునకు శుభవైభవునకు ప్రథిత
జగత్ప్రా।భవునకు వివిధవిభూత్యను భవునకు సభవునకు విజితభానుభవు
నకున్॥ (క) అస్వప్నాధిపవిద్విష । దస్స్వనిలహృతిఘుమాశుగాహీనున
కున్।వస్వధ్యత్సూ పుత్రకు వి।వస్వచ్ఛుచిభానుకృష్ణవర్త్మాక్షునకున్॥ (క)
ధీరగుణాంబుధికవని మ।హారథికని సత్కృపానిరవధికి త్రిదివే। శారివిరో
ధికిశతధృతి।సారథికిన్నినతభక్తిజనసేవధికిన్॥ (క) సురపతిముఖ నిర్జర
నుత।చరణునకున్ రజతశైలశరణునకురగా।భరణునకును నిఖిలజగ।ద్భ
రణునకు సమస్తవైరిభయదరణునకున్॥ (క) వామార్ధభాగభాగ్గిరి।
జామణికిన్నివిధనీరజాతాసనను।త్రామాద్యమరాగ్రణికిన్।శ్రీముఖలింగా
ఖ్యభక్తచింతామణికిన్॥ (వ) సమర్పణంబుగా నాయొనర్పంబూనినము
ఖలింగక్షేత్రమాహాత్మ్యంబునకు కథాప్రారంభం బెట్టిదనిన॥ (శా) శ్రీ

మత్పావనమై మిశంబను మహాక్షేత్రంబునన్ భూరి తేజోమహాత్ముండు
లు శౌనకాదిమునిరాజుల్ సూతునింజూచి కాశీమాహాత్మ్యము చెప్పవిం
టిమమిత క్షేత్రజ్ఞయండైన త। త్సామర్థ్యంబు బిలగగ్గైనేని ముదమొంద
న్మాకెరింగింపవే॥ (గీ) అలసులకు పంగులకు నశక్తులకునధిక। దూరదే
శస్థులకు నతిదుర్లభంబు। దలప వారాణసీక్షేత్రమలఘుచరిత। తత్సమక్షే
త్రమొకటి ధరణిగలదే॥ (క) అనివేడగసూతుండ। మ్మునివర్యులతోడ న
ధిక మోదముతో నిట్లనియె భవత్ప్రశ్నోక్తులు। వినగ జగద్ధితములుం బవి
త్రములరయన్॥ (క) భావింపగ మీరెరుగని। దేవస్థానములుగలవె తెలి
సి మరియు న। న్నిపిధినడుగుట భువిగల। జీవులకెల్లనిటు తెలియ జేయుట
కుగదా॥ (వ) అనిసన్నుతించి సూతుండమ్మునివర్యులతో నిట్లనియె॥ (క)
తులయగు కాశికికాశియె। దలపగ మునివర్యులారధరణిన్ ద్రాక్షా। ఫల
రసమాధుర్యముత। త్ఫలములనే కాకనన్యఫలములగలదే॥ (క) క్రిమికీటాదు
లకపవ।ర్గముస్మృతిమాత్రమునగలుగగా జేయుచును। త్తమమగుతత్క్షేత్రము
తో। సమమగుక్షేత్రమొకటిజగతింగలదే (గీ) ఓమునివర్యులారమీరడిగి
నట్లు। ముందుకుంభభవుండుషణ్ముఖుని దెలియ। నడుగవినియాదరంబున
నతనికతడు। చెప్పెనదిమీకునెరిగింతు తెలియవినుడు॥ (సీ) భగవంతుడగుకుం
భభవుడుసంతతముకాశీక్షేత్రమందువసించియచట। నమలగంగాస్నాన
మాచరింపుచునిత్యకర్మానురక్తుడై కమలనాభు। నత్యంతభక్తితోనర్చింపు
చును పవనాంబు పర్ణాశనుడగుచుపరమ। పావనియనుధర్మపత్నియు
నయినలోపాముద్రతనుగొల్వ ప్రేమతోడ। సంయతేంద్రియుడగుచు దు
ష్కరతపంబు। సేయుచునుదివ్యమౌనిసంస్తూయమాన। సాధువైఖానసస
మతాను సరణమహిమ। నుజ్జ్వలుండగుచుండగ నొకరునాడు॥ (మ) తపసీ
యాచలముల్ హసింపుచు సమస్తక్ష్మారుహోపేతమై। విపరీతంబుగపెం
ధ్యభూమిధరమీ విశ్వంభరాచక్రము। న్వ్యపదంభోధిని ముంచుచుం బెరిగి
యుద్వేలప్రభావంబునన్ । తపనాది గ్రహతారకాగతినిరోధప్రక్రియం
జేయగన్॥ (చ) సురపతి ముఖ్యనిజరులు జూచిమహాద్భుత మిట్టిపెంపు

శో॥ బరగుచు వింధ్యము జగముపద్రవమేటికి జేసెనో కొఱక్రి। మ్మార నుప
సంహరించి పరమప్రియమెవ్వఁడు సేయునో కొఱఁదు। ఘోరమగు కార్యమీ
గతిని గల్గెనటంచును శంకితాత్ములై॥ (క) పరమేష్ఠిశంకరులముం। దరనిడు
కొని సకలసురలు తడయక నపుడా। హరిసన్నిధికిం జనిసు। స్థిరమతి నుతి
యించిరిట్లు తెలివిడవిర్పన్॥ (క) జయయచ్యుత నారాయణ। జయసర్వే
శ్వరముకుంద జయగోవిందా। జయకృష్ణ దానవాంతక। జయజగదాధా
రభక్తజనమందారా॥ (క) దేవభువనాంధ్య జనకం। బై వింధ్యము బెరిగిఖ
రకరాదిగ్రహామా। గావరణ మాచరించెను। గోవింద యశోపహాసిత
కుందముకుందా॥ (క) రక్షింపుము మముకరుణా। ధ్యక్షా యక్షీణదుష్కృ
తశిలీముఖయు। గ్రీక్షో మదవారణహార్యక్షా జగదవనదక్ష రాజీవాక్షా॥
(క) మాధవ లోపాముద్రా। నాథుడు గురువగుట వింధ్య నగమునకఖిల।
త్మాకరముల మీరంగన। సాధారణ మహిమగలిగె సరసిజనేత్రా॥ (క)
అనివిన్నవింపకరుణా। న్వనుహానాఘుండు భయమును పలువదటంచున్। వన
జభవాద్యసురులనో కొలసికుంభ భవాశ్రమునకుం జనసంతన్॥ (చ) క
నుగొని మోదబాష్పములు కన్గవనొల్కఁగ మౌనిపుంగవుం। డనఘుని దే
వదేవుని సమస్తసపర్యల దస్పిపద్మలో। వనిని పూజసేయుట కశక్తుఁడ
నంచును మనసుఁరించియు। ట్లనినుతియించెనష్టఘటితాంజలియై సముదగ్ర
భక్తితోన్॥ (సీ) వాసుదేవాయ సంవర్ధిత దేహాయ విశ్వాత్మనే విష్ణవేన
మోస్తు। శంఖచక్రగదాది సకలసాధనధారిణే మాధవాయాసి నేన
మోస్తు। నాథాయసశ్చిదానందవిగ్రహశాలినే నుతిపరశాలినేన
మోస్తు। నీలజీమూతసన్నిభమూర్తయే పద్మనేత్రాయ వనమాలినే న
మోస్తు। సకలభక్తాంగనామర త్మారుహాయ। వివిధవేదాంత వేద్యాయ
విధిముఖాది। దేవసంస్తుత పాదపద్మాయ సఖిల। దానవారణ్య దవకీలినే
నమోస్తు॥ (క) అనివేడగ కరుణింగను। గొనిమౌనివరేణ్యవరము గోరుమ
టంచున్। వనజాక్షుఁడు బలుకఁగ వే। డఁనుకుంభజు డమ్మహాత్మ గనియిట్ల
నిపెన్॥ (క) పరమదయానిధి వినుమీ। చరణాబ్జములందు భక్తి సతతముగ

లుగం। గరుణింపు మీఁదియ నాకు। న్వరమగు మునివరుల కన్యవరముఁ దగు
నే॥ (గీ) అనిననట్లగునని పలికి వనజనాభుఁ। డతనిఁ గన్గొని వెండియు ననఘచ
రిత। సకల లోకహితంబగు సరణి యొకటి। దెలిపెద నీకు ననిసేయ వల
యుననుచు॥ (చ) అరుదుగ సర్వలోక నిచయంబతి వేలఘనాంధకారభీ।
కరవిపదబ్ధిలోఁ బడ నకారణవైరము నన్వసూజ్వల। త్తరణి ముఖప్రచార
ములు తప్పఁగఁ జేయుచు నన్నిదిక్కులన్। బెరిగెను వింధ్యభూధరము వీత
మహాంబునిధీ తపోనిధీ॥ (గీ) నీయనుగ్రహమున నిట్లు నింగిముట్టి। బెరిగి గర్విం
చుచున్న యీ గిరివరంబు। పొడవణచి లోకముల నీవు బ్రోవఁదగుపి। తద్గిరీం
ద్రదంభోళి తపస్విమౌళి॥ (గీ) నిస్పృహుఁడవైన వినుమహనీయచరిత। గు
రుఁడవౌటను తన్మహీధర సమగ్ర గర్వధనము హరించి లోకముల బ్రోవ।
నలుగవలయును దక్షిణాశాదరమున॥ (గీ) కాశికాపుర మపవర్గకార
ణంబు గాన విడిచి చనంగ దుఃఖనుగున్నైన। వినుభవాదృశ మునులు భువి
స్పరోప। కారమునకు చరించుట గాదె తెలుప॥ (గీ) అని బలుక నెమ్మనంబున
ననుమతించి। దక్షిణాశోన్ముఖుఁడయి తత్క్షణమున। నరుగుచున్నతం డపు మా
ర్గమధ్యమునఁ గాంచె। దుర్వహాగ్రహమున వింధ్యపర్వతంబు॥ (క) కనుగొ
నఁగ నంతలో వింధ్యనగము గడగడవణంకు చతనికికడు భ। క్తినిదండవత్ప్ర
ణామం। బొనరింపఁగఁ జూచి మునికులోత్తము డంతన్॥ (వ) కరుణా
యత్తచిత్తుండగుచు నగ్గిరిశిరంబుపై తనకరసరసీరుహంబునిచి యిట్లని
యె॥ (క) ఈవిధినుండుము వెండియు। నేవచ్చిన దాక యనుచు ద
క్షిణదిశకుం। బోవుచు పలుదెరగుల కా। శీవిరహవిషాదమతని చిత్త
ముగలఁపన్॥ (క) హా కాశి కాశి యనుచు న। నేకవిధంబులను కుంభినీ
స్థలి బడుచున్। శోకింపుచు నిన్నెపుడా। లోకించుటగలుగునని విలోలా
త్మకుడై॥ (క) కరమరుదుగ మునురతఁడా। కరమా పోశనము గొన్న
ఘనుఁడప్పుడు దు। స్తరకాశీ విరహాబ్ధికి। దరిగానఁగ మునిగి మునిగి స
రళాశయుఁడై॥ (గీ) అరుగుచు నతఁడు తుంగభద్రాంతికమున। దన
రుపంపా సరోవరముఁ జేరి। యచ్చటకృతావగాహుఁడై యుండి

మున। నపుడుసంధ్యాద్యనుష్ఠాన మాచరించి॥ (గీ) తత్సకాశంబునమహా
ద్భుతంబుగాగ। కమ్రితాళఘంటామృదంగజననాద। మొకటివినికాశికాన
గరోత్తమమున। నెసగుకైవడిసీరవంబెచటనోకొ॥ (క) అనియూహింపు
చునచ్చట। మునులంగని యెచటనీసముజ్జ్వలనినదం। బనియాడుగగనతనింగ
ను। గొనివారలు బలికిరిట్లు కుతుకంబలరన్॥ (ఉత్సాహవృత్తము) ధా
రుణీసురేంద్ర క్రౌంచదారణాధివాసమీ। చేరువున సమస్తదేవసిద్ధచార
ణాది సం।చారయోగ్యమగుమయూర శైలరాజమొప్పు త।ద్భూరిమహి
మయెల్ల దెల్పభుజగపతికి శక్యమే॥ (క) అనఘుచగు తన్మహాశ్రమ। మున
నిట్లతిమధురతాళమురజాది రవం।బనయమ్ము దనరుసదటకి। జనవలసిన
నరుగవచ్చు సంయమివర్యా॥ (చ) అనవిని యాతపోనిధిమహాదరమొప్ప
మయూరపర్వత।మ్మునకరుగంగ నెంతయు ప్రమోదముతో శిఖివాహ
నుండుపా।వన గుణునమ్మహాత్మకుని ప్రాణము గాంచిన దేహమట్లుగ।
న్గొని ప్రియమొప్ప నిట్లను మనోగత శోకనివారకంబుగన్॥ (క) ఎందుచ
నదలచినీవిపు।డిందులకేతెంచితివి మునీశ్వరనినునీ। డెందంబున గల కార్య
ము।పొందుగ నానతింతు చెప్పు భూసురవర్యా॥ (వ) అనినసకుటుంభసం
భవుండతనితో నిట్లనియె॥ (సీ) శ్రీకంఠసుతపుండరీకాక్షునానతి నిరుపమ
కాశికాపురను బాసి। కాశికాశియటంచు ఘనతపంబుగ ననయంబు
చింతించుచుని యాశ్రమమున। కరుగు దెంచితినినీ కరుణ నాకైగల్గె
నేను జెల్పెదను నేనానివినుము।కాశికావిరహ సాగరపారమునుగూర్చు
సునఘునాక్షివియు సర్వార్థసిద్ధి।యనుచునేగింప నాతడిట్లతనిజూచి।బలి
కెనీవ లెన్నేసును దలచుచుందు।సంతతంబదినాకునసాధ్యమరయ। తారకవి
రోధినగుటను తాపసేంద్రా॥ (క) ఘనతాపత్రయతప్తుల।కనుమోక్షా
ర్థులకుకల్ప కోటిశతముల।స్వనుమేరికి సగ్గతిగ।ల్గునెకాశీపురముదకట
గుణరత్ననిధీ॥ (గీ) చిత్తమునకాశికాశి కాశియనయవ్వ। డేనిముమ్మారు
పఠియించువానికెపుడు। వారణాశీఫలంబబ్బు వాడెభువిని। ముక్తిభాగ
యునగుసుమ్ము మునివరేణ్య॥ (క) దుర్లభము కాశికావృతి। దుర్లభము

గుతత్త్వమరయ ధూర్జటియందుఁ। దుర్లభము భక్తిగలుగుట। దుర్లభ
భమీమూఁడు సుమ్ము దురితనిదూరా॥ (సీ) షణ్ముఖుండీగతి సకలంబు కాశి
కా మాహాత్మ్యమును దెల్ప మౌనివరుఁడు। విని మోదమందియా తనితోడ
వెండియు నాదరంబునఁ బలికె ననఘచరిత। దీనికి సమమగు దివ్యస్థలం బొండు
గలదేని దెల్పు నికరముగ ననిన। నాతఁడిట్లను నమ్మహాత్ముఁ గనిసచ్చి దానం
దముగ బ్రహ్మ మద్వయముగ। నెవ్విధంబునకేతిశాంతు రవ్విధమున। ముక్తిద
క్షేత్రమొకటి భక్తిసరసు। నైన మరియొకటి పరమగోప్యంబు గలదు।
తేటపడ నీకు దెల్పెద తెలియ వినుము॥ (గీ) కనుఁగ హీనతముగ ముందు
ఘనమునీంద్ర। శస్తమగుచు కళింగదేశము మహేంద్ర। పర్వతమునకు ప
శ్చిమభాగమునను। దనరు నచ్చటి జనులపై దయదలంచి॥ (సీ) అరవింద
భవముఖామరసిద్ధమర్త్యసంసేవిత పాదరాజీవుఁడగుచు। ప్రమథవర్గ
ము గొల్వ పార్వతీసహితుఁడై భక్తసంఘమునకు ముక్తి నొసగ। మధు
కేశ్వరాఖ్యాసమన్వితుండగుచును హరుఁడు తద్దేశమందవతరించె। గావున
నది కాశికాతుల్యమగుచు జయంతీపురాభిఖ్యనలరుచుండు। నమ్మహాక్షేత్ర
మునకేగ నభిమతంబు। సంయమీశ్వర గలదేని జనుమటంచు। తెలుపవి
ని మోదమొందుచు బలికెనిట్లు। గుహుని గన్గొని మరియు నకుంభభవు
డు॥ (క) ఉత్తమము నఖిలపుణ్యా। యుత్తంబగు నమ్మహాజయంతీక్షే
త్రో। త్పత్తిప్రకారమెట్టిదొ। చిత్తమురంజిల్ల నాకు జెప్పవె యనినన్॥
(క) నావుడు షణ్ముఖుడిట్లను। నీవెరుగని దొకటిగలదె నిజమరయగనన్నీ
విధమున కృతకృత్యుని। గావింప దలంచితింతె కాకమునీంద్రా॥ (క) అ
ని సన్నుతించి కుంభజు। గనుగొని యితిహాసమొకటి గలదతి గోప్యం। బు
ను సర్వజనశుభప్రద। మును వినుమని బలికెనిట్లు ముదము దలిర్పన్॥
(క) వనజభవుం డొకకాలం। బున శంకరు శాపమున నపూజ్యుం డగు
చున్। దన కెన్నడు వెండియు గ। ల్గునొ పూజార్హతయటంచు గుందు
చునుండన్॥ (క) అపుడు వియద్వాణిమహా। తప మొనరించుమని బలుక
తామరసభవుం। డుపమింపరాని భక్తిని। తపమొనరించుటకునూనితడ

యొకనంతఁ॥ (క) అనుపమమహేంద్రశిఖరికి । జని యచ్చట నతఁడుది
వ్యశతవర్షంబుల్ । ఘనతపమొనర్చె సంతత । మనిలాశనుఁడగుచు ని
జితాత్ముండగుచుఁ॥ అప్పుడు॥ (క) హరిహరు లరుదేరఁగఁ గని । పర
మేష్ఠి నమస్కరించి భక్తిదలిర్పఁ । కరములు ముకుళించిమహా । దర
మొప్పఁగ వారి నేకత న్వినుతించెఁ॥ (చ) అతను నిరోధివారణ మహాసు
రదర్పతమఃపతంగయా । చ్యుతకరుణాసముద్ర శుచిశోభిసుదర్శన భీషు
సంగరాం । చితవిజయప్రతాప హరజిష్ణుముఖామరాళిరక్షణా।జి
తచరణాబ్జయుగ్మ ధర సేవకపాపపయోధిబాడబా॥ (మ) భువనంబుల్
సృజియింప ట్రోవలయుముం బొందింప గానామరూప । పవిభేదంబుల
తో గుణత్రయముతో భాసిల్లులీలావతా । రవిశేషంబులు దాల్చియవ్వా ను
తచేరంజిల్లుమీచర్యలె । ల్ల విచారింపగనే చతుర్ముఖుఁడనై లజ్జింతుమ
ఱింపగఁ॥ (వ) అనిసన్నుతించు నప్పరమేష్ఠిం గనుంగొని హరిహరు
లిట్లనిరి॥ (గీ) నీరజాసన చెల్పుము నీయభీష్ట । మనిన నాతఁడు తనకుఁపూ
జ్యతనుఁజేయ । వలయునుకళింగభూమి పావనముఁజేయు । డలఘుదయ
తోడనందుమీ రవతరించి॥ (సీ) నావుడు హరిహరు ల్వలెసగభూనిబూ
చి యుర్విలోనుపనయనోపయోము । సమయంబులనునీకు జరుగుసపర్య
లు కాలాంతరంబున కమలగర్భ । తద్దేశమట్లుగ తద్దయుసతిపవి త్రం
బునుముక్తిప్రదంబు నఖిల । దేవర్షిమునిసిద్ధ సేవితంబగుచు పుణ్యస్థ
లంబయివారణాసితోడ । సమమగునటంచు నిజనివాసములకరుగ । న
పుడుతనకార్య సంసిద్ధికాత్మయందు । మోదమొందుచు నిజధామమున
కతండు । తపముచాలించిజనియెను తాపసేంద్రా॥ (వ) అంతనొక్క
సమయంబున॥ (గీ) హిమగిరిప్రాంతమునఁనొప్పువిమలపుష్కర । రాప
గాపరతీరమునధిగమించి । తుంబురుఁడునారదుండును తోడగిజేసి।రసుప
మంబైన యొకవైష్ణవాధ్వరంబు॥ (సీ) ఆవేళనతికౌతుకాయత్త చిత్తు
లై వారిజాసనచక్రివజ్రివహ్ని । యమపుణ్యజనవరుణానిల ధనదులు
గీర్వాణగంధర్వకిన్నరులును । సిద్ధచారణులాత్మ శిష్యవర్గముతోడఁస

సనకసనందన శౌనకులును । వామదేవప్రముఖభరద్వాజవసిష్ఠమాండవ్యజైమిని
కశ్యపగౌతమాది । సంయమీశ్వరులును తపోజ్యోతులగుచు । ఘనసు
రగిరిపాతాళవాసులగును । సేవ శేషాదిపన్నగశేఖరులును। వార్యమై
నతశరీరులై భవంబుఁజూడ॥ (చ) అపుడె సురేశపద్మజ ముఖామరసం
ఘములున్మహామునులం । దపనసితాంశులందగు విమానములన్ భ్రాజలదప్రియంత
న । త్యపరిమితప్రభావయుతులయ్యును తుంబురునారదుల్ త్రిపో । విప్రు
లమహాగురులిట్లు సిరి వేడుకను తన్విధిఁజూచినమ్రులై ॥ (క) ఓయంబుజ
సంభవవిను । మీయజ్ఞారంభమునకు నెయ్యేదినిదోఁ । షాయత్తసను
యమనత । డాయతివర్యులనుఁజూచి యపుడిట్లనియెన్॥ (ఉ) ఓయ
తివర్యులారవిను డొప్పుగ రేపరుణోదయంబునన్ । జేయఁగవచ్చు నైస
మరి జెప్పెదనొకటి విష్ణుపాలికి । నొప్పియుభజించియాతనియనుజ్ఞను గై
కొనిజేసినందదీ । యాయుతయజ్ఞమప్రహతమై సఫలంబగునంచు జెప్ప
గన్॥ (క) వినితుంబురునారదుల । య్యనఘుండగువిష్ణుపాలికరిగియత
నికి । న్వినయమునన ముల్లై యి । ట్లనిసన్నుతిజేసిరప్పు డధికప్రీతిన్॥(సీ)
మునుమీనమవయి సోమకుద్రుంపవే కూర్మమౌ ధరింపవే మంధరంబు।
క్షితినుద్ధరింపవె కిటివై హిరణ్యకశిపువధింపవె నరసింహుడవయి । వటు
వై బలినణంపవె రాజవరులద్రుంచవె పెకలు మాలుకఁ భార్గవుడవగుచు ।
దశరథాత్మజుడవై దశకంఠు గూల్చవే వల్లవాన్వయముపావనముగాగ ।
నవనిబలరాము కృష్ణసమాహ్వయముల। నువయమొందవె దైత్యాంగనో
గ్రశీల। భంగమొనరింపవె బుద్ధభావమునను । కల్కివై గండణంపవె ఖలుల
నెల్ల॥(క) చతురాస్యుడవగుచు జగ। త్త్రితయము సృజియింప పుండరీ
కాక్షుడవై।సతతమ్ము బ్రోవ తుదినుగ్ర।తనాశమొనర్పనీవ కావెరమేశా॥
(క) అవ్యయుడవనంతుడవును। భవ్యుడవనవద్యుడవు నభస్పృడవు సురసం।
సేవ్యుడవు దయాపరుడవు।దివ్యపురుష నీవ కావె దీనశరణ్యా॥ (క) అని సన్ను
తించి యవ్విభు।డను కంపాభరితహృదయుడై యుండుట గ।న్గొని యుపు
డుచితము తనువ।చ్చినకార్యము విన్నపంబు సేయుటకనుచున్॥(గీ) జే

వవినుమొకటి విన్నపమిదివిభుడ సు।ధాంశునకు నమ్ప్రతాప్వణమట్లువివిధ। యజ్ఞమయనీకు తావకయజ్ఞమునము।నంబు ఘటియింపదలచితి మంబు జాక్షు॥ (క) కావున నన్యము దలపక । తావకయజ్ఞంబు సేయదలచిన మూర్తుల్।నీవిపుడనుజ్ఞ నొసగిన।మే విఘ్నము లేక జరుగు నిక్కంబనినన్॥ (క) వారిజనాభుండిట్లను।వారలతో నిటకు నేను వనజాసనపా।కారిముఖులెల్ల రాగా।గౌరీశుడు రాకయుండ కారణమేమీ॥ (క) హరు డాకడు నేనొకండనె।పరికింపగ నతనికేను పరమప్రియుడన్।కరము ప్రియుండ గు నాకత।డరయంగా భేదమించుకంతయు గలదే॥ (గీ) గాన మీరిపుడ కైలాసమునకేగి।పార్వతీసనాథు ప్రమథనాథు।చిత్తమలరతగభజించి తేవలయునా।కతడు లేనియజ్ఞ మప్రియంబు॥ (చ) అనుచు మురాంతకుండు సుపనమ్ము నివర్యులు రాజతాచలం।బునకు రయంబుగానరిగిభోగిప భూష ణు పార్వతీసనా।థుని ప్రమథాదినాథుని విభు ప్రియునాకథుపీథమంగనుం। గొని ప్రణమిల్లి యిట్లనిరకుంఠితభక్తిని సన్నుతింపుచున్॥ (క) శివవినువైష్ణవాధ్వరము సేయదలంచితిమయ్యతత్పరీతూ।త్సవమున జూచు వేడుకను ధాతయునంబుజనాభుడింద్రుడున్।దివిజులు సిద్ధసాధ్యులును దివ్యమునీంద్రులశేషపన్నగ। ప్రవరులు వచ్చిరందరు నపార కృపానిధినీవు తక్కగన్॥ (క) కావున మిమ్మును బిలుచుటకై వచ్చితి మిపుడు మీరు దాన కరుణతో। రావలయు గణాధిపముఖ। తావక వగణంబుతోడ దర్పకదమనా॥ (క) శితికంఠ తావకసమ।ధిత నేమునవచ్చు నీవు రాకవుండక్కన్। పతి యె మొదు లేదును జూడగ।నితరుల మరివేరె జెప్పనేల మహేశా॥ (మ) అని వేమారు భజింపనీశుడనుకంపాధీనుడై కృతాపాంగదృ।ష్టిని వారింగని మెప్పియుండయిన లక్ష్మీనాథుడే వచ్చియుం।డిన నన్వేరుగ మీరు బిల్వ నుపరుండేనాకు పద్మాక్షుడా।తనికిన్నేను పరుండనే యొకటిగాదా తేజ మూహింపగన్॥ (మ) అయినన్వేడకను బిల్వవచ్చితిరి భక్తాగ్రేసరుల్గా వునన్।దయమీరన్వడివత్తునంచు గిరిజానాథుండపు గౌరియుతుం ।డయి ఘంటానిచయోజ్జ్వలద్గళమహోక్షారూఢుడై యొప్పడెం।దముప్రీతింగ

ణనాథునన్ను గని వాత్సల్యంబుతో నిట్లనన్॥ (గీ) ప్రమథసహితులగుచు
ప్రమదంబు మితిమీర।మీరలిపుడు కన్నులార వైష్ణ।వాధ్వరంబుజూడ న
తిసత్వరముగ రా।వలయు ననిన విని యవార్యగతిని॥ (ఉ) చారుతరత్రి
శూలముఖసాధనముల్గొని సత్వరంబుగా।వైరి భయంకర ప్రమథవర్గ
మునై మును వెనుకన్ ముందటన్।భేరి తగన్బరాబరులు సేయుచు శంఖము
లొత్తుచున్ ముదం।బారగ వెంటరాగ నపుడమ్మునివర్యులు నమ్మహేశు
డున్॥ (చ) హిమగిరిచెంతకుం జనగ నెంతయు భక్తిని పార్వతీపతిన్।క
మలభవాదినిర్జరనికాయము గన్గొని యప్పుడహర్వా।క్యములను సర్వ
సత్కృతులనాతని ప్రీతుని జేసియంత నా।వ్విమల మనస్కులుండి రటువే
షకతో సుచితాసనస్థులై॥ (గీ) అపుడు వాణీధవాజ్ఞ మహాత్ములైన। వా
మదేవుండు నచటికి వచ్చియున్న।ముజ్జగంబులవారికి ముదమొనర్చె।స
కలవస్తునిత్తానంబు సంఘటించి॥ (ఉ) ఆతరినమ్మునీంద్రులు కృతాంబు
జసంభవవిష్ణుశంకరా।జ్ఞాతిశయంబునై కొని సమాహితసర్వసమిత్కు
శాజ్యము।ఖ్యాతెసమృద్ధిబుగ్విజులకర్ప మొనర్చుచు విష్టపత్రయిన్।ఖ్యాతి
దలిర్పగానపుడు యజ్ఞము వేడుకను సేయుచుండగన్॥ (సీ) ఆసమయం
బున నమరగాయకులైన గంధర్వవరులు మదాంధులగుచు। కామరూప
ముల తతాకాననాంతరముల గానముల్సేయుచు కౌతుకమున। ద్రిమ్మరు
చుండగ నమ్మహాగానశ్రవణమున పులకితావయవలగుచు।నచ్చట గలశబ
రాంగనల్ మదియందు నచ్చెరువందుచు నమ్మలార। యిమ్మహావనికేతెం
చి రెవరో వారి।గాన మాధుర్యమున కెనగావు మనవ।నాంతరమ్ముల గ
ల్గు సమస్తఫలర।సములు మధువులు షోడశాంశమునసైన॥ (సీ) అనిగొ
నియాడుచు నందరు నతిమోదమున పుష్పపల్లవభూషణముల।దనరుచు
బహువ్యజనహస్తలగుచు నచ్చటి కతిరయమున జనదలంచి। గురుతరా
ల్మీయవక్షోజభారమ్ముల సయ్యనచనలేక చాలవగచి। కుచగురుసంపద
కొంతకొద్దిగజేసి కౌనులపేదరికంబు బాప। తనసృజనకౌశలంబేమిత
కుకవగునో।యనివిధాతను జెగడుచు నాత్మపాణి।ఘటితగురుకుచలికు

చత్రైకాసరలోసగ । జను విధంబున సరిగ రచ్చినతెల్ల॥ (క) చని యాగంధర్వులనూ।తన యౌవనరూప సంపదలు గనుగొననె।మ్మొనముల ననురాగముత।ద్భున రాగాకర్ణనంబు కిన్నమిగులగన్॥ (క)వారలతోనిట్లనిరని। వారికి మోహాముసశబర వారిజనయనల్।మారవికారంబునమది।కోరికలపుడంతకంత కున్నిమీరన్॥ (ఉ) గాయకవర్యులార త్రిజగన్నుతనూతన రూపయౌవన।శ్రీయుతమూర్తులై యువతితించిన మిమ్ము దలంచిచూడగా।కాయజుడిట్టిరూపముల గైకొనెనంచునుదోచె గానిచో।నీయడమూకు నందరికి నేలజనించును మోహామీగతిన్॥(క)మీనవ్యరూపనులుగన।గానిట్టి వెలందికైన గరుగకయున్నే।మానసము మీ మనోహర।గానంబున శిలలుగరుగ గానివియరుజే॥(చ) సలలితరూపసర్వగుణ సంపదలందగు మిమ్ముజూచియే।యలికచకైనగాని హృదయంబుగరుంగదె యంచుదెప్పగా।వలసితిమంచుమేము మగవారిలతో నికవేరెనుగ్గముల్।పలుమరుజెప్పనేల పరభావపిదు ల్గడమీరలెన్నగన్।(క)అనవిని తత్స్వర గాయకు।లనురాగాంభోధిమగ్న లయ్యనుశబరుల। గనలనైతిసంశయమనుప్లవ । మునసిడుక దేలుచును విమోహలభంగన్॥ (గీ)ఆవెలందులతోనిట్లు లనిరిమాకు। దెలిసెమీభావములు పరస్త్రీలగూండ।నిహపరంబులుగల్గునే యువిదలా గాక।హీనకులకాంతలనుగూడ నెట్లు పొసగు (క) హావినివారలతోనవు। డావనితలు బలికిరిట్లు లాడగదగునే। మీవంటి మహాత్ములకును।భావములోకలైనవేరె పరు[illegible]లరే।(క) తలపగస్త్రీరత్నంబు।[illegible]లాడపి యనంగవినరె చోద్యముమీర। [illegible] వినములగజూడ।న్వబువదు మేమిట్లువలసి వచ్చితిమనుచున్॥(క) రాగయుతులనుచు మిమ్మను।రాగముసంగూడవచ్చు రమణులతో [illegible]గతిరంపశీలవి।రాగులవలె పలుకనిదిస రాగమెతెలపన్॥ (వ) అని యనేక ప్రకారంబుల నిజమనోవికారంబులు తేటపడం బలికిన [illegible] మాటలంబున॥(క)ఆయువతుల పలుకులసుర।గాయకులకు మనసుకరుగ [illegible]వానలపై।కాయజు [illegible]సమయంబని। [illegible]

లన్॥(క) చెలువలపల్కులఁ గినుమిక్కిలిగా నెంచనుంబీన కేతనునిశి
తం॥ బులునాటఁగ గాయకవ। ర్యులకెంతయు తత్క్షణంబ యుగమైదో
షన్॥(ఉ)నాయముదప్పి మోహము మనంబులనిల్పఁగలేక నిష్టసం। ధాయ
కస్వైనకాముడను దైవముతోడయి హెచ్చరింపయ। జ్ఞాయతనంబుద్వార
మునఁ నందరుబోయి యథేష్టలీలలన్। గాయకవర్యులా శబర కాంతలఁగూ
డి రమింపుచుండఁగన్॥(గీ)అట్టియెడ శంకరప్రియుండైనవామ। దేవముని శే
ఖరుండు తదీయవర్త। నంబులెల్లను దెలిసి రెండవమునకిరుక। బోడమవార
ల నపహసింపుచున బలికె॥(గీ)వైష్ణవాధ్వర మునుజూడ వచ్చిమెంత। వే
గమోగ్రహించితిరి యాగవిధులుభళిర। మీరలీరీతి శబరకామినులఁగూడి। చి
త్తజునియిష్టకార్యముల్ సేయుటరిది॥(క) మీ యాగమునకు తగుఫల। మీయ
ఘనోననెదనటంచు నెంతయుకినుకం। బాయక ప్రీంరందరుశబ। రాయతన
ములందుబుట్టు డనిశపియించెన్॥(ఉ)అప్పుడువారలెంతయు భయమ్మున
నమ్మునివర్యుతోడమా। తప్పుసహింపుమంచు నతిదైన్యమునన్ భజియిం
పనాతఁడుం। దప్పుడు మీకుశాపము మదంబునవచ్చెను దీనికంతముం। జె
ప్పఁగజాలమాధవుని చెంతకుఁ బేజనుడంచు దెల్పఁగన్॥(ఉ) కన్నులనీరుగ్రి
మ్మఁగొనగానపుడందరు సంతజేసెవా। క్రొన్నన విల్తుడోర యనుకూల
విరోధియటంచు చింతతో। వెన్నునిపాలికింజని త్రివిష్టపరక్షణ దక్షదేవ
మా। విన్నపమాలకింపుమని వేడుచునిట్లనిరమ్మహాత్మునితోన్॥(సీ) వారిజ
నాభ తావకయజ్ఞమునుజూడ నంపరమిచ్చటి కరుగుదెంచి। కామరూ
పంబులు గైకొనిగానము ల్సలుపుచునందంద మెలగుచుండ। మామనో
హరగాన మాధుర్యమువిని యుల్లముల్లరుగమా యున్నకడకు। చి
లుకపలుకులముద్దు జిలుకునంచలగతి నరుదెంచి రప్పుడు చేరువుగాఁగ। శ
బరవారిజలోచనల్ శంబరారి। తనను మోహనరూపముల్ దాల్చితీరు
గ। వీరలజయింపవలెనంచు నేరమెంచి। కినుకముంచుగ తనదండ నసిచెన
నగ॥(గీ)ఆ నెలంతల గనదైన్య మానలేక। వారలనుగూడి క్రీడింపవామదే
వుఁ డంతయునెరింగి కినుకతో నవుడుశాప। వాలయములందు జన్మింపు డ

నిశపించె॥(గీ)ఎంత వేడినతమకు శాపాంతమొసగ।జాలనని తమయొద్దకు
చనుడటంచు।దెలుపవచ్చితిమయ్య యో దీనజనశ। రణ్యరక్షింపుమయ్య
యుగణ్యచరిత॥(గీ)అనిభజింపగ నపుడు శాపాంతమొసగ।జాలియుండి
యు మదిలోన జాలిబడియు।నబ్జనాభుండు భావికార్యంబుదలచి। హరు
నిచెంతకు జనుడంచు ననుపనరిగి॥ (క) శంకరవైరిభయంకర।పంకజగ
ర్భాదివినుత పదయుగళసిరా।తంకభుజావిక్రమయుక। లంకగుణాధార
నిస్తులదయాసారా॥(క)వినుకర్మ సాక్షినీలో। చనసురయగనిదియెగా
క సర్వజ్ఞుడవౌ।టను పార్వతీశ మావ। చ్చినకార్యమునీకు వేరె జెప్పగ నే
ల॥(గీ)చిత్తజారాతి మమ్మురక్షింపుమనుచు। గాకమాతప్పులెన్న నగణ్య
ములకు।చాలప్రార్థించనపుడు ప్రసన్నచిత్తు।డగుచువారలజూచి యిట్ల
నియెహరుడు॥(క)వినుడెరిగించెద నాద। ర్శనమును మరియు గలుగు నాడు
శాపాంతముమీ।కనవినివారలుమీద। ర్శనమెకడ దెలుపుమెపుడు శా
పాంతమనన్॥ (సీ) వినుడు దెల్పెదను సవిస్తరంబుగమహేంద్రమహీ
ధరమునకుదక్షిణముగ। నధమమైతగు కళింగాభిఖ్య దేశంబుపావనం
బుగ జేయు పద్మనాభు। డచ్చటనున్న శ్వేతాద్రియందుదయించిభూమ
రూపమునతతుర్గధరమునకు। పూర్వపశ్చిమభాగములనుండి ప్రవహిం
పుచునపారదక్షిణాంబునిధికరుగు। వంశధారయులాంగలవాహినియు
ను। యోజనత్రయమచటికినుత్తరమగ। వేణుధారాతటంబున వెల
యుచుండు। మాధవవనంబుసకలార్థసాధనంబు॥ (గీ) ఆవనమనేక
శబరాలయావృతంబు। సఫలమనుమీరలందరచ్చటికి జనిత। దాలయ
ములందు జన్మింపుడమ్మునీంద్రు। శాపమేరికిదాట నసాధ్యమగుట॥ (క)
ముందరనవ్వేడు మామక। సుందర్శనమచట నపుడు శాపాంతము
మీ। కొందినిజపదము వెండియు। జెందెదరనివారినిందుశేఖరుడని
చెన్॥ (సీ) అపుడు యజ్ఞసమాప్తియగుట తుంబురునారదులపారమ
గు మోదజలధికవధి। గానకనవభృథ స్నానంబు జేసి ఋత్విజులతో
నెంతయు తేజరిల్లి। వారియజ్ఞము జూడవచ్చినపాకశాసనముఖ్యది

క్రతులనుసమస్త । దివిజుల సిద్ధుల దేవర్షిమునులను శేషాదిపన్నగ
శేఖరులను । కల్పభూరుహకల్పితా గణ్యవివిధ । భూషణాంబరము
ల సాధుభాషణముల । కరము వారికి సంప్రీతిగా సపర్య । వామదేవు
డు వారును వరుస జేయ॥ (క) ఏనాడు జూడ మిట్టివి। తానంబనియెందరు
నుముదంబందుచున।మాన్యులమెచ్చుచునైజ । స్థానంబులకరిగిరపుడుతద్ద
యువేడుకన్॥ (మ) క్రతువీరీతినొనర్చి పద్మజరమా కాంతక్షమాభృ
త్సుతా । పతులన్ సత్కృతులన్నమస్కృతుల సంభావించి వీడ్కొల్పి
యా । యతివర్యుల్ హరిపాదపద్మభజనైకాయత్తచిత్తాబ్జులై । సత
తంబు న్విహరింపుచుండిరి నిజేచ్ఛన్ సర్వలోకంబులన్॥ (వ) అని యివ్వి
ధంబునను మాకుమారుండు మారులేని తుంబురు నారదులొనర్చు వై
ష్ణవాధ్వరప్రకారంబు నగస్త్యునకెరిగించె ననిన విని ప్రహృష్టాంతరంగు
లై యనంతరకథ యెట్లని యడుగుటయును॥ (ఉ) ఆయతతేజపద్మజము
ఖార్చితపాద సరోజదుష్టదై। తేయకుభృద్బిడౌజ జగతీ భరణోరగ
రాజనిజార్చితా।జేయమనోజ్ఞనైజపద సేవకకల్ప మహీజముక్తిసం। ధా
యకసర్వలోక ఫలదాయక శ్రీముఖలింగనాయకా॥ (ఉ) వృత్రహాము
ఖ్యసన్నుత పవిత్ర చరిత్ర విపత్కుముద్వతీ । మిత్రగజామరద్విషద మి
త్రిశరీకృతనీడజాధిరా । ట్పత్రతుషారసానుమదపత్యకళత్ర భుజంగరా
ట్ఫణా । చ్ఛత్రమహోన్నతాద్రివరసత్రసమీరణ మిత్రచిత్రకా॥ ✽

గద్యము॥

ఇది శ్రీమద్రామచంద్రకరుణాసుధారససంవర్ధిత సరసకవితా
లతాశ్రిత హితజనకల్పభూజాకరపతిర్ణ కులార్ణవ
పూర్ణ ద్విజరాజ తిరుపతిపాత్రి కవిరాజతన
య కృష్ణయాహ్వయప్రణీతంబైన ము
ఖలింగక్షేత్ర మాహాత్మ్యంబునందు
ప్రథమాశ్వాసము.
శ్రీముఖలింగేశ్వరార్పణమస్తు.

శ్రీరాములు.

శుభమస్తు - అవిఘ్నమస్తు.

ముఖలింగక్షేత్రమాహాత్మ్యము, ద్వితీయాశ్వాసము.

క॥ శ్రీవసుమతీశతాంగకృ।పావిస్ఫురితాంతరంగ భవభయభంగా।
పావనధవళాంగానిజ। సేవకచిత్తాబ్జభృంగ శ్రీముఖలింగా॥(వ) దేవా
ది వధరింపుము శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండిట్లనియె॥(వ) మునివ
ర్యుండగు కుంభజుండుమరియు నామోదంబుతో షణ్ముఖుం। గనమహేశ్వర
శక్తుసైత చనినయా గంధర్వులనైన్నజద। శజనమేరీతి నాసంగశంకరుడు త
ప్పాపాంతమొందించిబోర్రి। చెనెరింగింపుమనంగ నాతడుస్పృహా చిత్తం
బుతోనిట్లనుఁ॥(గీ)వంశధారా నదీతీర వసుధనలరు।సద్మనాఖ్యాద్రి ఘట
గిరిప్రాంతములస।నగశాఖాసమన్విత మధువహీం। విస్తృతారణ్య
మొకరాటి వెల్లయుచుండు॥(క)ఆవనరాశి యతీంద్రను।తాపస సంవాస
తృన్నాశిక నెలవుఁ।పావననిత్యామృతల।స్నేవసయమునగుచు మేరమీ
రజెలంగుఁ॥ (చ) అళినికరాంబుదంబు లన వాయునపల్లవ కాంతిపుంజ
చం।చలలనగణ్య సింహముఖ సత్వకృతోరుని నాదగజేతా । మ్మ్లింపఘ
వృష్టిధారలను భూరిశుకాళి మహేంద్రచాపలి। లలనలరారు సన్వనిని
రంతరవాషుకకేల బోలుచుఁ॥(చ)సతతాష్టిణ తపస్విపుణ్యజనసం
చారోచితంబై మహా।న్నతనానావిధ జంతుసంచయశరణ్యంబై య
గణ్యాగ్రభాం।చితరత్నాద్రి లసత్ప్రవాళలతికా శ్రీవాసమైయుస్వనం। బ
హులాంభోనిధిమాడికి మాధవవిసంరాగాస్పదంబై భాసిలుఁ॥(క)అలఘు
తరపుండరీక।మ్ములమెలగెడు పరమహంస ముఖ్యవితతిచే। చెలువమరు
సరోవరగతి।నలరుందద్విపినమని మిషాస్పదమగుచుఁ॥(మ) వనచూతా
ర్జున నారికేళకుటజా శ్వత్థప్రియంగ్వింగుదీ।పనసాశోక తమాలతాలక
దళీ బంధూకశాండిల్యభూ । జనమేరుక్రముకామ్రనాగమశమీ జంబీర

చాంపేయవం। దనజంబూముఖ వృక్షపాళినలరుం దతాఁనసం బెంత
యుక్॥(సీ) దిగ్గజంబులకైన దిగులుపుట్టఁగ జేయు నక్షీణశౌర్యాహార్యక్షము
లును। నూళివాహాముసయిన తోలంబుకైవడి దూలింపజాలు శాదూర్దూ
లములును। గిరులనయినను బుడ్డగింపజాలెడుబలో ద్దారంబులైనభూదా
రతతులు। నుచ్చైశ్శ్రవముసైన నొక్కఁటెతమదిబడ్డసైరింపజాలని సైరిభ
ములు। నిచటి నగవృక్షముల దాట నెంతమాత్ర। మనుచు నుదయాద్రినుండి
యస్తాద్రిపైకి। దాటగలజవశక్తుల దనరుచున్న కపికులంబును గల్గునకాఁ
ననమున॥(క) రంగచ్ఛృంగసమేతతు। రంగములోయనగదగు కురంగంబు
లును। తుంగకరరహితమదసా। రంగములన మెలగు ఘనవరాహములచ
టన్॥(క) ఆయటవిం గలుగుకిరా। తాయతనములం జనించి రాగంధర్వు
ల్। వేయువిధమ్ములనైనను। పాయునె కర్మానుభవము బ్రహ్మాదులైనన్॥
(క) వారలలో నొకడధిపతి। యై రాజిలు చిత్రకాయకాఖ్యుడతడతి। క్రూ
రవనేచరసత్త్వవి। దారణమొనరింపుచున్నతభుజాబలుడై॥ (చ) అతనిని
తింపనంబుజ భవాదులకైన నదరంబెసంతతం। బతులితసద్గుణోజ్జ్వలిత
మైదగు ధర్మముబూనిసజ్జన। ప్రతతిని బ్రోచుచున్వివిధ వైరులదుంచు
చు కీర్తివిక్రమా। శ్రితఘనరాజమాగుడయి జెన్నలరారుచునుండు న
వ్వనిన్॥(చ) వనచరులెల్ల కానలనవార్యమృగాదుల గొట్టితెచ్చితత। జ్జన
పతి వేడఁగానమును సల్పుచునున్నెడ మ్రోలనుంచగా। బ్బునవిక్రమ్మొ
రన్వితికి పోవగగన్గొని చిత్రగాయకా। ఖ్యనిజమువీనికంచు జనులాతనిస
న్నుతి జేతురెంతయున్॥ (ఉ) పూనగ భక్తిసాధ్యమగు భుక్తిముక్తిక
గుణ్ ద్విజేంద్రసం। తానముకారణంబను చతంపు తగస్వసుపుంజరం
జితా। నూనశరప్రదానము లనుగ్రహబుద్ధి నొనర్చుచుండదీ। యాను
మతార్థసిద్ధి కనయంబును భాసిలు ధర్మవంతుడై॥(చ) తలపగచిత్ర
గాయకుని ధర్మగుణధ్వని నెల్లవారివీ। నులు ముదమొందనాతని వి
నూత్న మహాదరమొందువారివీ। నులు ముదమొందదమ్యోను కేనుం
గానన్నోచుదానె తన్మహావన। మ్ములమను పక్షయుగ్వ్రతతి భూరిలస

చ్ఛర దానహేతువుఁ॥(క) ధనురాది సాధనంబులు। గొనినిఖిల కిరాతు
లెల్ల కుతుకాన్వితులై । తనుగొలువ ఘోరవనులకు । జనియొకొకఁకచే
శవేటసల్పుచునుండుఁ॥ (గీ) అవ్విధంబున చిత్రగాయకుడు సకల। వనచ
రాంచద్వనిరాజ్య వైభవమున । నలరుచును దర్పమెసఁగ సింహాసనము
న। నుజ్జ్వలుండగు చుండఁగ నొకఁనాడు॥ (సీ) ఆతపంబున నిమజ్జలా
స్యంబువాడఁగ నూర్పు తెమ్మెర వేడినోష్ఠమెండ । జిలుగుపయ్యెదఘర్మజల
మునదడిసి గుబ్బలయొయారముగుట్టు బయలుపరుప। వివిధజంతువితాన
వికృతరావమ్ములు నల్లంబు ఝల్లని తల్లడిలఁగ। తరణికరప్రతప్తమహీ
తలమునందు కటకటాయనుచును కటిభరమున । నతిరయమ్మునఁగ నడువ
శక్యంబుగాక। పాదములు కందనందంద పాదపములు। జాడలనుజనుఁజెం
చె నచ్చటికినొకఁ । వెలది కడుడస్సి మధ్యాహ్నవేళయందు॥ (క) ఆలీ
లంజను దెంచిన । నాళీకాస్యపయిశబరనాథుని చూడుఁల్ । వ్రాలెన్నం
దుగ మరుశర । జాలములకు తెరవు జూప జనుచందమునఁ॥ (సీ) అతి
వకొప్పమయూరమని బట్ట శ్రుతిబిలమ్ములయందు మెల్లన పొంచనరుగు।
కలికఁకన్నులు కురంగములంచు భ్రమరకవాగురల్ వేడఁచే పట్టనేగు।
ముదితగుబ్బలు చక్రములటంచు చారుసవ్యానజాలముకేల బూనబోవు।
కాంత నెన్నడుము సింగమటంచు జిల్గుటారను శూలమును బట్టుకొనఁగ
జంగు । నిట్లుశబరాధినాథుని దృష్టియతని । యట్లయవయవసంపద లఖి
లమృగఖగములు మృగయానుగుణసాధనములు గాఁగ । నబలయావనవ
నినివేటాడవొడగె॥ (క) ఈవిధమున నతిమోహన । సావేశవశప్రసాంతి
తాత్ముండగుమఁ । భావమున నవుడు తద్వని। తా వైఖరులా తడిట్లు తగ
నూహించెఁ॥ (ఉ) ఈవనజాయతాక్షిభయమించుకయున్మదియందు లే
కనా । నావిధజంతుభీకరనినాదయుతంబును కంటకావృతం । బీవనవా
టి కొకఁతెయు నెట్లరుదెంచెను దీనినెన్నగా । దేవమనుష్యపన్నగసు
దృక్తిలకంబులలోన నెవ్వతో ॥ (సీ) నెమ్మొగమబ్జంబు నెరులు తదీయ
వాసనకరుదెంచిన షట్పదములు । నయనముల్ మీలగు నగుతెల్లకలువ

లు గళము శంఖము బాహువులు బిసములు । వక్షోజములు జక్కవలవ
లెవిలసిల్లు వళులువీచులగతి వెలయుచుండు । నాభికహ్రదమయి శోభిల్లు
కటిసైకతంబు చందంబున దనరు తొడలు । లలిప్రతిష్ఠాపిత స్తంభముల
గుపికలు । లనరుమకరంబులై ప్రపదములు కూర్మ । ములగు సకలాం
గములనిట్లు బోలునీవె।లంది యిచటి సరోవరలక్ష్మియొకొ॥ (సీ) లలి
తాక్షికాంతులుత్పలమాలికలుగతుల్ మత్తేభగతులతో పొత్తుగాంచు।త
రళోజ్జ్వలితహారసురుచిర స్తనములౌ రాకవిరాజ విరాజితములు।విమలా
వయవదీప్తివితతివిద్యున్మాలచరణముల్ భాసురసరసిజములు। కందమ్ము
లకుమూలకందమ్ములగు నెరులకురరుచులిక్కసలయ గ్రాహులరయ । ని
ట్లుసద్వృత్తమూర్తిన్నైయిలను వెలయు । నీసువర్ణని శయ్యా విభా
సమాన । యగుచు భావరసాంచన్మహాప్రబంధ।విధుల గరగింపజేయుట్టి
బుధులనైన॥ (చ) తలపసునోజ్ఞ వాగమృతధారలధీర చకోరమానస।
మ్ములకనురక్తిగొల్పుచు సముద్రుగురుత్వమెసంగ పంకజా।తుల ఘనము
గ్ధభావమును ద్రోయుచు మిక్కిలి చేజరిల్లు నీ।పొలతుక నిర్మలాననపు
పూర్ణకళానిధియాట వింతయే॥ (చ) హరిణము లీసరోజవదనాక్షుల
కెంతయు నోడికాననాం । తరముల కేగసందొకటి తన్ముఖనిర్జితుడై
నరాజుముం।దరికరుగంగ నంకముగ దానినతండిడెవదాన్పెక్కిసెన్ । సుర
గనధాత్రినేరికిని శత్రునిశత్రుడుమిత్రుడౌకదా॥(మ)అవలగ్నాసహామా
నవైరమున స్వప్నావస్థనైనన్మృగేంద్రవిలాసమ్మువలోదలంపకలసద్రం
భాతిసౌందర్యవై।భవమున్ లీలసణంచుచున్ పరమునిష్ఠం కేరుహాకష్ట
ణం।బవలీలందగజేయునీయునతి పంచాస్త్రోజ్జ్వలద్దంతియో॥(గీ) అనియ
నేకవిధమ్ముల నతివ దాని । విభ్రమముతెల్లనూహించి వినుతిజేసి । మో
హమెదగ్రమ్ముచుండ నీముదితయెవతో । యడిగెదనటంచు బిల్చి యి
ట్లనియె నపుడు॥(క)ఎక్కడనుండిటు లొక్కతె। వెక్కడికేగంగదలచివేమె
తెంచితివి। వెక్కడికి నేమికార్యము । నిక్కముగం దెలుపు ముపుడు నీరజ
వదనా॥ (క) తొయ్యలి నెమ్మదికబ్బుర । మయ్యెడు నీశౌర్యమరయన

తిభీకరమా । నిర్వ్యాజకెట్లరుదెంచితి । వెయ్యేదిసేమలను నామమెయ్యే
దితరుణీ॥ (క) అనవినియాతనితోన । వ్వనితబలికె నిట్టుశబరవల్లభ
గమనం । బునసలసితి నేమియు జె । ల్పనశక్యం బిపుడు క్షుత్పిపాసల
చేతన్॥ (క) కావున పథికాయాసం । బివనమున దీర్చువార లెవరో
యనుచున్ । భావింపగ నాపాలిటి । దైవము నినుజూపె వరనిధానము
మాడ్కిన్॥ (క) నీవేమియు నిపుడానగిన । దేవాచరణ జేసి వచ్చిదె
లిపెదననినన్ । పేశాగమతడు జనితన । దేవేరిని జేరపిల్చి తెల్పగ నది
యున్॥ (గీ) తడయకపుడేగిరోద్రవ తంమలములు । కందమూలఫలా
దు లింపెందనానగ । వేణుధారాతటంబున వెలయునొకరి । సాంద్ర
విటపోజ్వలద్వటచ్ఛాయకరిగి॥ (గీ) వనితశుచివృత్తి నన్నియు వండియ
చట । నభవుపూజించి నైవేద్యమాచరించి । యనఘుమదభీష్ట వరదుడ
వగుచుబ్రోవు । మని కరంబులు ముకుళించి యభినుతించి॥ (గీ) ఆవెను
కతత్ప్రసాదంబు నారగించి । కించిదవలగ్న యచటనొక్కించుకంత । త
డవు తనదగు బసపేక సడలవిశ్ర । మించివెండియు వేజనుదెంచి యపు
డు॥ (క) తన రాకకెదురుజూచుచు । మనమున తపియించుశబర మను
జాధీశుం । గని నిజవృత్తాంతంబుభా । వనిగూఢముగాగ దెల్పె వాచాప్రౌ
ఢిన్॥ (గీ) శబరనాయక వినుము శ్రీశైలమనగ । నలరుసుక్షేత్ర మొ
కటి యచటనున్న । స్త్రీపురుషులంచి తాద్వైత చిత్తులగుచు । వెలయు
చుందురు కామాదివిజయులను॥ (గీ) అస్మహాక్షేత్రమందనయము వ
సించు । జంగమస్వామి శేఖరార్చకుని సుతను । యావనావాప్తి మొదలు
గా నభ్యసింతు । భక్తిరసపుంబ కాంచత్ప్రబంధవిధులు॥ (ఉ) అంగ
నలందుజూడ నవినయబ్రమునంగఘుజంగభూషణా । భంగరహస్యమంత్ర
పరిపాలన దక్షత వొప్పుతాండవు । త్సంగసుఖప్రదంబులగు జాడలెరుం
గుడు చిత్రలేఖాఖ్యచే । తంగడుమించుబాలనతి తత్వమెరింగెడువార లె
న్నగన్॥ (క) ఘనానుతసతరుణాన్విత । మానసజారాతిగూఢ మం
త్రమ్ములలో । లోనతదారాధనసో । ఖ్యానందము నొందుదుమన్మహా

వర మెసఁగన్॥ (ఉ) శీలము దప్పకిట్లు పరచింత దొరంగి మెలంగ గన్గొనం ।
జాలక నక్కడక్కడ ప్రసంగవశంబున బాంధవు ల్సుహృ । జ్జాలముగూ
డి నా జరుపు సత్యహితామితవర్తనంబులే । వేళల నింద సేయుచును వే
రెద లంపఁగ కినా నంతటన్॥ (గీ) కాశికరుగంగ దలఁచి పరేశు నెదను । భ
జన సేయుచు ననుగు లౌపధికవరుల । తోడ సింహాచలము దాక కూడి నడి
చి । యచట నిమిషంబు బడలికనధివసింప॥ (క) వారలు ముందర నరుగఁగ ।
దా రెరుఁగక తిరిగి తిరిగి దైవవశమునన్ । జేరితి నిచటికి ముందరి । దారి దె
లుపు మని ఆ శబరధరణిపుడని యెన్॥ (సీ) తరళాక్షి నీ ముద్దుఁబు పెన్నెరి
గుంపు నీలాచలంబయి నెగడుచుండు । సరసిజానన నీ విశాలాక్షియుగ్మ
మా శ్రితపుండరీకమై జెన్నుమీరు । మగువ నీ మహనీయ మధురాధరంబా
త్మనరయ ప్రవాళారామమై జెలంగు । తరుణి నీదు మహోన్నత పయోధరం
బులు మేరుహిమాద్రులై మీరుచుండు । చెలువ నీ మధ్యమను గల సింహ
గోత్ర । మింతి నీయూరు కాశియౌనిట్టులనుచు । వచ్చువారల కెల్ల నువల
సినట్టు । క్షేత్రమగు నీకు వేరొక క్షేత్రమేల॥ (క) పుడమిని దియ్యబ్బురం
బు । న్వ్యాడు నీ వెకడను కాశి యొకడ జూడం । గడు పడుచు మాటగాకి ।
కొడ తేగతి నాత పాదులొర్చును తరుణీ॥ (ఉ) ఓ రమణీలలామ విను మొ
ప్పను సావాసవృత్తి కాశికిం । జేనట జాతిభార్యయగు చిత్తియు నిన్నని స
మ్మతించుని । కోరిన వెల్ల నిచ్చట నె కూరిమితో నొనగూతుఁ గానన ।
యూరు ననుండు మూలక ప్రయోజనమేమిటు సంచరింపఁగన్॥ (గీ) అని
నవిని వాని సరసవాక్యముల మనసు । కరుగ పరిరంభణాది సౌఖ్యముల
యందు । తత్తరించుచు మరియు సత్తరుణి యతని । తోడ గాంభీర్య
మున బలెకె ప్రౌఢగాన॥ (గీ) తలప నీయూరు వసతికి దగిన నాకు ।
నరుడు గాదిది విరివింటి దొరకు నిలయు । మైననా పురమున సౌఖ్యమను
భవింప । గోరి తిరుగఁగ నీవంటి వారలెపుడు॥ (గీ) అరయ నీ విందు వ
సియింపు మనగనన్య । రమణియుండిన నవ్వల రాజె చిర్చు । వేళ్ళ శౌర్యం
బు చెడకుండ విక్రమంబు । సలుప నీ మానధన మెంత శబరకాంత॥ (చ)

తిరమగుభక్తితో నతను దేవుభజింపుచు వాని సత్కృపన్ । నిరతము
కోరినక్లుగ ననేకవరాప్తినెసంగుననన్నుని । వెరుగవు నీవు నీవిభవమెం
తగణింపగ నైనగానిను । స్థిరమగుమ టన్కోటిటెల్పెద నాయెడప్రేమ
గల్గినన్॥ (గీ) నీవునాకామితార్థము ల్సెమ్మితోడ । సంఘటింపుచు
నున్నభుజంగమౌళి । భజనమెట్లగుగానసీభవనమందు । వాసగదువసిం
పవనచరభూమిపాల॥ (గీ) ఇదియెగాకకిరాతభూమీశవినుము। జాం
గమోత్తమకులమున సంభవించి । తెలిసినీయింటభోజనాదికము జరు
ప । ధర్మమేజూపరకుచులకు-తనకుగాక॥ (గీ) కానసీరీతి సమ్మతం
బై నవేరె । ధామమొకట-టిదయసేయు మోమహాను । భావభావేపి
విద్యతేదేవయనుచు । కాశికరుగుటమాని యిక్కడవసింతు॥ (క) అన
నవ్వియతడుసీమం । తినినీవననేలముందు తెల్పనెనాయూ। రునసుంబె
చాలునటమీ । దనునీచిత్తమనియొక్కధామం బొసగెన్॥ (చ) తరుణి
యుతద్గృహంబు ధనదప్రియనిర్మితమై సువర్ణభా । సురమయి భూ
రిరత్న పరిశోభితమై ఘనసారచందనా । గురుముఖవస్తుసౌరభ నిగుంభి
తమైవిలసిల్లుభవ్యమం । దిరముగనాత్మలోననుమతింపుచు నందువసించె
వేడుకన్॥ (సీ) అపుడుగన్గొనితనకపీతుడౌనహావిభూషణుమతంబు
ననిదిసంచరించు । ననుచుచిత్రశాలయందు తనముఖ్యబలములౌశుకపికప్ర
ముఖపక్షులకువైరి । యనుచునాచిత్రగాయకునియందును గినిసినవాడు
ను వోలెవిచిత్రముగను । పంచాస్త్రుడయ్యునపారబాణంబులు మారుడ
ద్దరికిసమానముగను । మానములుతూలనేయన మ్మగుః-చిత్ర । గాయ
కుండెపుడగుదెంచునోయటంచు । నతడెపుడుచిత్రశాలావాసమధిగమిం
తు।ననుచునన్యోన్యచింతల నలరుచుండ॥ (చ) అలఘుపతంగవైరి యగు
నాశబరక్షితిపాలమౌళియు । జ్వలదతనుప్రతాప విభవంబెసగ న్వని
తానురాగలీ । లలదనరంజరింప బయలందరిగాదనినామభీతిచే। నలరిన
వాడువోలె నపరాగముజేరె పతంగుడవ్వేడన్॥ (గీ) అరుణ కిరణల
సజ్వాలలలరకాల । గతివిభావసుడస్తాద్రికడకుజనగ । నదరిప్రాక్షైల

మునకేఁగునచటిబుధు । పక్షులాలోయనఁగ నీడలం బ్రాచికేరెఁగ॥ (క) ఇనుఁడే
తేరఁగఁగనిముద । మునునంబరదిశ సరోజ ముఖసింధురసం । బునసుండి
బయలకురికిన । యినుభాగరసము సంధ్యయనలరె సరుణమై॥ (సీ) పక్షా
లయాంబులపగబితేప్పనకకందర్పసంక్రీడ లొనపఁజూచి । కాలవశంబు
నకమఁ సాక్షిని జారుణాలోకమున బ్రహ్మోపాగమంబు । జలుప్రచు నప
రాంబుధిమునుంగగనిస్వపక్షులుకూయుచును జాలములకునరుగ । తప
సిందువసియింప తమమెవాటిల్లెడు ద్విజరాజువచ్చిన వెలిఘటించు। నని
చెలినిబాసిమింటికి చనియెనొకట । కోకముప్పుడుశోన్మహా కులవియోగ।
జనితతాపంబుదీర ద్విజాతిగాస । సౌరసదితఁనందు మునుఁగంగజనెనొ
యనగ॥ (చ) తమదొరయైనదర్పకుడు దర్పమునంబగదీరబాణసం। ఘ
ములెదనేయుచున్వివిధ కార్యపరాఙ్ముఖు జేయనైజధ । మ్మఁముపిడనా
డెనాశబరమానవనాధుడటంచు నిభంయ । త్వమునమెలంగుకోకిల వి
తానములోయనబర్వెచీకటుల్॥ (గీ) ముగుదలప్పుడు ప్రతిగృహముల
నుబెట్టు । దీపికలుతేజరిల్లెను తిమిరదంభ । మననరుగుచెంచు మరుతేటి
మూకలదర । కాపుగానుంచుచాంపేయకళికలనగ॥ (గీ) రాజు చను
దెంచుననుచుద్రిగాజముఖులు । బట్టుగగననీరాజనభాజనమున। వెలయు
కర్పూరదీపికావితతియనగ । సాంద్రరుచినొప్పెతారకాసముదయంబు॥
(క) ఇనుడుతనుబాసియపరాం । గనపైనను రక్తినరుగ గనప్రాక్సతి
కిఁ ।ఘనతద్విరహార్తిజనిం । చినపాండిమమనగతెల్పు జెన్నలరారెఁ॥
(గీ) ప్రాఙ్మహీధరమనుహస్తిపకుడువృత్ర । గర్వహరణోత్సుకుండయి
శర్వరీశ । దైత్యరిపుభతఁరాగచౌదంతిసెదుట । నిల్పెనోయనమూర్పు
నతెల్పుదోచె॥ (చ) తరణిదొరంగగానపుడు తద్దయుసాంద్రతమో వ్ర
జాణఁవాం । తరగతవస్తువుల్వెలికి దార్పగజాలని తారకారిపై । కెర
లినవాడుపోలె పరికీర్ణనవారుణ దీప్తదీప్తులై। బరగెను తారకాధిపుడు
ప్రాగ్గిరియఁ బలుదీవినంతటఁ॥ (చ) ఉదయధరాధరాగ్రమున నుండిన
భంబున శవ్విధుండుకొ।ముదివిలసిల్లవచ్చిన తమోవ్రజమంతట బాసె

మెట్లనన్ । తదుదర లాంఛనంబుగని దైత్యవిరోధి నిజాంఛసత్వసం। పద
వెలయంగవచ్చెనని బాసిరదానవసైన్యమోయనన్ ॥(ఉ) ఆసమయంబు
నన్ సుమశరాసగురుండురుశాస్త్రనిభస్వరా । భ్యాసమునన్ తన్మహీ
మనాశబరాధిపుడుక్తధీరవా । క్యాసను దైప్రసంగమును సల్పగ వెల్వడి
భూరిచిత్రకాళా । వాసమునొందె సత్కలరవప్రముఖ ద్విజరాజిభీతిలన్ ॥
(ఉ) తొయ్యలి యప్పుడాతని నెదుర్కొని సెజ్జకు దాచిన యబ్బురం। బ
య్యెడు చిత్రగాయకుడ వయ్యెకిరాత మహీతలేశ నా । శయ్యకు వచ్చు
టంచు సరసంబుగతియ్యని మాటలాడుచున్ । నెయ్యమెలర్ప నవ్వొలది ని
ల్చెను సెజ్జకు గొంతదవ్వుగన్ ॥ (ఉ) అత్తరిచిత్రకాళి వనచరాగ్రణి కన్గొ
ని నెమ్మనంబులో । తత్తరమొందుచున్నలికె తామరసాయత నేత్ర ప్రౌఢ
వై । చిత్తములోననీవిప్పుడు సిగ్గుబడంగ విచిత్రమయ్యెనో । పుత్తడిబొమ్మ
రమ్మ వలపుల్బలుకెంపులు నీకుగూర్చెదన్ ॥ (చ) చిలుకలకొల్కి నిన్నిపు
డు సెజ్జకురమ్మను దాక దవ్వుగా । నిలుటకేమి నాపయిని నేరము లెంచద
లంచి తెల్పుమో । యలికచ నాదురాక తడవయ్యెనటంచును దోసమెన్ని
యుం । పలరమదీయమాన ధనమంతయు కానుకగానొసంగెదన్ ॥ (మ) అ
నియా జవ్వని చెట్టపట్టుకొని నెయ్యంబొప్ప శయ్యాంతరం । బునకుం దెచ్చి
కిరాతనాథుడు కరంబుల్సాచి వేవేగనై । కొని యొక్కపయ్యెద యోరగాన
తివవక్షోజంబులన్ముస్సుతా । ఘనజాలంబులబద్ధ జక్కవల వే డక్కన్బట్టునే
ర్పొప్పగన్ ॥ (వ) మరియు నచ్చిత్రగాయకుండు నిజాంతరంగంబున తగు
గితంబగు ఘనానురాగంబెసంగ ననంగసంగరరంగంబగు శయ్యాంతరం
బున నభంగలావణ్యతరంగిణీ సంవర్ధితంబగు యౌవనవనంబున విజృం
భించుచున్న యాలతకూనన్మించు తమకంబున నించువిలుతుని చాపలత
నాక్రమించుగతి నతిరయంబుగా కరంబులుసాచి పరిగ్రహించి తదీయ
బలంబులగు సకలశుకపిక మధుకరనికరమ్ముల క్రమ విఫలమ్ములు సేయువిధం
బున కుచదాడిమఫలంబులు జిదుముచు కిసలయము వడసంబొనచూచు
మధురాధర మధుపానంబుసేయుచు సంతకంతకు కంషగా గౌరవంబగు

తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం గ్రంథాలయం

సహింపక నిద్దురం బెద్దతడవు వేనంగ జారుకటివస్త్రంబు లెఱుఁగక పీవి
ఘబంధుర బంధవ్యూహాపిధాన చాతుర్యంబులు మెఱయ మరునిశర పరం
పరలు మాటిమాటికి మీటించుకైవడి నలుతనలరు మల్లికాకుసుమమా
లికా నికాయంబులు సంచలింప నింపుగా నిర్విఘ్నంబున వఱలించు మదన
కదనంబున నుదయించు ఘర్మజలబిందు సందోహంబులు కాశ్మీరకదం
బు కలితంబులగుట దేహంబుల కంచళితానురాగ కంచళంబుల చందంబు
న నెసగనలసిసొలసి యసమశర విజయసమాసాదిత రాజ్యలక్ష్మీ విభ్ర
మంబున తేజరిల్లు నకలముల పాణియుం దాను నతిసఖ్యంబుగా గాఢాలిం
గనసౌఖ్యంబు లనుభవింపుచు శయ్యాంతరంబున శయనించిరంత॥ (శా)
కాలజ్ఞంబులు గూసె చంద్రుడు చుక్కల్ తేజముం బాసెను। స్త్రీలస్వప్న
ములందు మ్రోసె మధుపానీకంబు కోకంబులుం। ద్వేలక్రీడకు డాసె నెవ్వగ
తొలఁగ త్వేమూసె నెమ్మోముల। ప్వేళఁ భానుడు ప్రాగ్ధరాగ్రమునకు
న్స్వంచేసె రాగోన్నతిన్॥(ఉ) అత్తరిలేచి యవ్వనచరాగ్రణి చిత్రకాళి
తోడనాపయిం। జిత్తము తప్పకుండు మతిశీఘ్రముగా తమిగ్రివ్వ క్రమ్మర।
న్వత్తునటంచు తా సరస వాక్కులనూరడబల్కి మేనత।ళ్లొత్తుమనోజలాం
ఛనము లొప్పగనించుక సంశయింపుచున్॥(క)చిత్తగృహంబున కరుగక।
చిత్తంబున నవ్వెలంది చింతిల్లుచు మో।మెత్తక నాతని తోడ।గ్గత్తిక నిట్లని యె
నపుడు కోపము గదురన్॥(ఉ) జాంగమి సంఘటించు బలుజాలములం బ
డియున్నవాడవె।బ్భంగిని వచ్చితీవు కులభామిని పొందెటు బోవ్రకోరె
దీ।రంగవసింపకిచ్చటికి రాబనియేమి యెఱింగనేనియూ। లింగిని మెంత
గాకళవళించు నోపొమ్ము కిరాతనాయకా॥ (గీ) తనవివీరంగ జంగము
దానియుధర। మధురసుధగోలియస్వప్న విధినలరుచు। భోజనాదులు
జరుపకు బుద్ధినిటకు। రాతగురసీకు తిరుగ కిరాతనాథా॥ (సీ) అనవిని
యాతడవ్వనితతో నిట్లను జలజాయతాక్షి నీ వలుగనేల। తెరవ పెరుంగక
వచ్చు తెరవను చేపట్టి పాలింపకుండుట పౌరుషంబె। ధరణిలో నొకనికి
తరుణులిద్దరు లేరె తెలియక నిట్లు వాదింపనేల। కులవృత్తి గాదని బలికెద

వేనిప్రాప్తనభిల్లుఁడెట్లు గంగనుసరించె । గాననీయుంట నొకనాఁడు దాని
యింట।నొక్కనాఁడును క్రీడల నుల్లమలర । ననుదినంబిట్లు వర్తించుచున
నుమతింపు । మనుచు పలుమరు నిజసతి ననునయించి॥ (క) ప్రతిదినమీగ
తిశ్వబర । క్షితినాయకవరుఁడు చిత్తి చిత్రశిలకు స । మ్మతముగ గ్రీడిం
పుచు నతి।కుతుకంబున నొక్కనాఁడు కూర్మిదలిర్పన్॥ (సీ) తనదు గేహం
బున కనతిదూరంబున సతతపుష్పసమృద్ధి నతిశయిల్లు । నున్నతమధువృ
క్షమొకటి గన్గొనితన భామినులకు జూపి పడఁతులార । ప్రతిదినంబును
క్రింద బడుదీని కుసుమము ల్గొనిపోయి తగనమ్ముకొనినమీకు । తత్క్ర
యోపగతవిత్తము చిత్తమలర నాహారాదిసాధనంబగు నటంచు । సమ
ముగా తన్మహీరుహశాఖలపుడు । పంచియాతఁడు దక్షిణభాగమెలమి।
చిత్రశికు ప్రేమతోఁడను చిత్తికిని యొ । సంగెనుత్తరభాగంబు సమ్మతిం
ప॥ (గీ) అట్లొసంగగ చిత్రశియధిగతాత్మ । భాగమందలి మధువిటప
ములక్రింద । కడునుదంబున కసవుబో దుడిచివైచి । గోమయంబున న
లిక్ మృగ్గులు ఘటించి॥ (చ) అనుదినము న్ప్రభాతములయందు ప
రేశ్వరునాత్మమానసం । బున నిడిప్రస్తుతింపుచు సమున్నతతన్మధుభూ
జమూలమం । దున దగు వామలూరువును తోరపు భక్తిని పూజఁజేయ
కాం । చనసుమముల్దదీయ ఘనశాఖలనుండి ధరంగు నెప్పుడున్॥ (చ)
కుతుకమెలర్పనట్లు తనకొమ్మలక్రింద ధరంగు కొన్నినన్ । ప్రతిదినమే
రితెచ్చి తమపల్లెకు చేరువనున్న సర్వసమ్మతఘనవస్తురాజిత సుమంత
పురంబునకేగి తత్పుర।స్థితి దగు నొకవైశ్యునికి తెచ్చిన తత్కుసుమం
బులమ్ముచున్॥ (గీ) అతఁడు తనకు సుమక్రయోచితసమస్త । వస్తువు లొ
సంగ గొనుచు నవ్వనజనేత్ర । కరమలరనిత్యకృత్యంబు జరుపుకొనుచు।
నవ్విధంబున వర్తించు ననుదినంబు॥ (చ) కుటిసతిచిత్తియుందనదు కొ
మ్మలనుండి ధరంగు క్రొవ్విరుల్ । చెలువుగ నేరితెచ్చి యవి చిత్రశి
యమ్మినవాని కమ్ముచు । న్వలసిన వస్తువు ల్దనకు వాఁడు తదీయ సుమక్ర
యోచిత । మ్ముగ నొసంగగొంచు సలుపు న్మనమొప్పగ నిత్యకృత్య

ముల్॥ (క) అసితాబ్జేక్షణ లిర్వురు । కుసుమము లిట్లిమ్ముచుండ కోమటి
చిత్తి । కుఱుసుమములకు తగువస్తువు । లొసగంగని చిత్తివానికొకనా
డనియెన్॥ (ఉ) ఏమిర ధర్మమార్గ మొకయించుకయున్నదియందు లే
కనో । కోమటినీవు చితఱాళకు కూరిమినట్లధికంబొసంగి నా । కేమిటు
కొద్దిగా నొసగితీవనికినఱను పలఱనాతడ । కోఱమలికప్డుజూపె గను
గొమ్మని యిద్దరి సూనభాగముల్॥ (వ) అప్పుడు చితఱాళానీతంబులగు
జాతరూపలతాంతంబులు నిరీక్షించి నితాంతదుఃఖాక్రాంత స్వాంతయ
గుచు నశాంతతతన నిశాంతంబునకుం జని శుద్ధాంతకరణుండగు నిజర
మణుంగనుగొని యమర్షాయత్తచిత్తయై చిత్తియిట్లనియె॥ (ఉ) ఓరికి
రాతనాథప్రియయొప్పగ చితఱాళతోడనెంత సంసారము సేయుచున్న
వు విచారము పూనక దానికిట్లు వే । మారును జాతిరూపకుసుమంబులు
రాలెడి భాగమిచ్చి వ్యా । పారనిరర్థకంబయిన భాగము నాకొసగం
గధర్మమే॥ (గీ) అనవినికిరాతనాయకుడాదరమున । పోరులేకుండవా
రలనూరడించి । చితఱాళాభాగమప్పుడు చిత్తికొసగి । చిత్తిభాగంబొ
సంగెను చితఱాళకును॥ (గీ) అట్లొసంగిన మనుపటి యట్లదాని । భాగ
మందు సువర్ణపుష్పములు పూచు । టయును తనభాగమందు వెండియు
మధూక । కుసుమములు బూచుటయు గని కోపమెసగ॥ (క) ఏమే చితఱా
ళదుర్మతి । నేమిక్రియ జ్జేసితివి సహింపక చిత్రం । బౌమదికి రెండుతెఱ
గుల । నీమధువృక్షంబు బూయనేటికి జెప్పుమా । (క) అని చిత్తియధికరోషం ।
బునకొట్టగనపుడు దుఃఖమునజనియాలిం । గని శబరాగ్రణి ముందర । తనపా
టెఱిగింపనతడు తద్దయునలుకన్॥ (గీ) అపుడు చిత్తినిబిలిచి యోచపలచిత్త ।
నెమ్మదినొకించుకంత భయమ్ములేక । చితఱాళను గొట్టనీకేమి జేసెనిట్లు । తగ
వుమాలిన పని సేయదగునె యనిన॥ (క) వినిచిత్తి యిట్టులనెనీ । వనజాననమా
యెఱుగవచ్చునె శబరా । వనినాథ సకలదేశా । టనిగావున నేమి సేయుటకు
చాలదిలన్॥ (గీ) తనదుభాగంబునందు కాంచనసుమంబు । లనుదినంబును జూ
చుటయును మదీయ । భాగమందు మధూకపుష్పములు బూయు । నేమిక్రియ జే

సెనోగాని యెఱుఁగరాదు॥ (క) కావున కలహంబేటికి । భావింపతదీ
యవృత్తభాగంబును నా । కీవొసఁగదాని విడువను । సేవించెదనిన్నునె
పుడు చిత్తంబలరన్॥ (గీ) చిత్తియిట్లుబల్కి చిత్రకాయకుఁడును । క్రొం
తపొద్దుమదిని చింతనొంది । మహితలంపనేకమహీజశ్రీభూర్యాచ । య
నగనిజయథార్థమయ్యె నపుడు॥ (క) వికలను పంస్వరము । త్క్మారు
హముదలంపకలహకారణమనియా । భూరుహము చెంతకేగికు । తా
రంబున దానినిలబడ న్వతినేసెన్॥ (చ) ఎయుగకనట్లు కినరానతఫేయగ
తద్ద్రుమమూలకోటరా । న్తరమునఁనుండి వెల్వడి యనంతతటిన్నికరా
నలప్రభా । కరశతకోటివిస్ఫురదఖండవిభాంచిత రౌద్రరుక్సను । తరా
రనుమహీనభోంతరముగప్పె జగత్త్రయ దునిరీక్ష్యమై॥ (క) అలీల
నుజ్వలంబై । ఫాలాక్షునిఃవ్యకాంతి ప్రబలగకన్గో । జాలకశబరువుత
ద్రుమ । మూలంబునవ్రాలె నధిక మూర్చాన్వితుడై॥ (క) అతనింగని
చితరాళవి । స్మితమానసయగుచు నుండ చిత్తియపుడుదు । షర్కృతిమ
తిమై చితరాళతన । పతినింజంపె నని జెప్పెబంధులకెల్లన్॥ (క) వినిదా
నిమాటనిజముగ । మనముల దలపోసి దురభిమానంబులన । వ్వనచరు
లెల్లనుమదికి । నరాను దాఃపధింతుమనుచుఁగమనోన్ముఖులై॥ (క) శూ
లంబులు భీకరకర । వాలంబులు గదలుభిండివాలంబులురుల్ । జాలంబులుశిత
సాయక । జాలంబులువిండ్లుపట్టిసంబులుగొనుచున్॥ (క) వారటుభీకరముగ
జను । దేరగచిత్రరాళయుజూచి తెలివిదలిర్పన్ । కోరిటునుకజేసెనుగిరి । జార
మణున్వివిధమానిజననతచరణున్॥ (ఉ) నీవెవసుంధరాకృతివినీవెజలాకృతి
నీవెసర్వతే । జోవిభవోజ్జ్వలంబవనుజూడగనీవెమరున్మయుండవున్ । నీ
వెవిహాయసాకృతివి నీవెచగోచరరూపవస్తువుల్ । గావున నీవుదకరాత్రిజ
గంబులలేదొకదైన నీశ్వరా॥ (చ) తలపగనీవలె న్భువిని తక్కినదైవ
ములెందరైనఁభ । క్తులదురితమ్ములం దొలగఁద్రోయ సమర్థులుగారు
మానిక । మ్ములపదివేలుగూడిన నభోమణికైవడిభూనభోంతరో । జ్జ్వ
లతిమిరంబుబాపుటకు చాలునె శంకరపార్వతీశ్వరా॥ (చ) కొలదికిమి

మునివర్యులను గూడి భువిఁ బోటవ్రేలు మోపిని । శ్చలమతి నూర్ధ్వబా
హుఁడయి చాలతపంబొనరించువానికిఁ । గలుగునే కామితార్థములు
గట్టిగ నిన్ను నిమేషమాత్రములో । దలఁచినవానికబ్బిన విధంబున శంకర పా
ర్వతీశ్వరా॥ (గీ) అని నుతింపుచునుండఁగ నతివ కపుడు । ప్రమథవర్గం
బుగొలువఁగ పార్వతీ స । మేతుఁడై సర్వసాధనోపేతుఁడైమ । హా
క్షమున నెక్కి హరుఁడు ప్రత్యక్షమయ్యె॥ (గీ) అపుడు శంకరుఁడు దివ్యదేహం
బుగాంచి । శాపమునుబాధ వెండియు శబరులెల్ల । నంత తెలివొందు
చిత్రగాయకునితోడ । నద్భుతంబుగ గంధర్వులగుచు నిలిచి॥ (క) హరు
నిట్లని వినుతించిరి । పరమదయాసదన నీవు పలికిన పలుకుల్ । మఱువక క
రుణాన్మాకం । దరకున్నో సంగతివి నీదు దర్శనమీశా॥ (క) నిరవధికరుణా
నిధిభా । సురతావకదేహకాంతి జూడఁగ నస్మ । ద్దురితము తెల్లనడంగె
ను । తరణిప్రభ నడఁగు నంధతమసము భంగిన్॥ (క) తొలుతటి గంధర్వ
త్వము । గలిగెను వెండియును నీదు కరుణనటంచున్ । పలుమరు వేడుచు
నుండఁగ । జలజభవేంద్రాది దేవసంఘములంతన్॥ (క) దివినుండి పుష్ప
వర్షము । భువి గురిపింపుచును దుందుభులు మోదముతో । నవిరళ
ముగ మ్రోయింపుచు । భవునింగనవచ్చి రపుడు భక్తిదలిర్పన్॥ (క)
వారలు జూడఁగ హైమవ । తీరమణుని భూరిదివ్యదేహప్రభలో । జే
రెను చితకాళితేజం । బారయ భక్తికి నసాధ్యమగుపనిగలదే॥ (క) ఆ
సమయంబున మేరుశ । రాసను నిట్లభినుతించె ననవధికముహు । ల్లాస
మొలపఁగ పంకరు । హాసనముఖదేవసంఘ ముత్పులకితభక్తిన్॥ (చ) క
మలభవాకృతిం దగ జగత్త్రయముఁ సృజియింపుచుఁ రమా । ర
మణుని లీలదాల్చి రుచిరంబున సత్కృపచేత బ్రోచుచున్ । హిమగి
రిజాధిపాకృతి వహించి లయంబొనరించి చాలుని । న్విమలమతి న్భ
జింతుము పవిత్ర చరిత్ర గుణత్రయాత్మకా॥ (క) తలపఁగ నీమధువృ
క్షము । తొలుతటి జన్మమున నెట్టిదుస్తరతపముల్ । సలిపెనో దేవ
జగత్త్రయ । నిలయుఁడవగు నీకు జన్మనిలయంబయ్యెన్॥ (క) నీకంటెన

ధికుఁడెవ్వఁడు । లోకమ్ములఁగలుగుసురలలోఁ గావుననీ । లోకుల నెల్లను
బ్రోచుచు । నీకోటరమునవసింపు మీశగిరీశా॥ (గీ) కాశియందువిశ్వే
శ్వరాఖ్యనువసించి । జనులకెల్లనుముక్తియొసంగినట్లు । కరుణనీవృక్ష
మూలకోటరములోన । నధివసింపుముమధుకేశ్వరాఖ్యనఘారి॥ (చ) అని
పలుమారునీరజభవాచ్యుతవజ్రిముఖామరాళిభ । క్తినివినుతింపఁగాన
నుమతించిహరుండు సమస్తమేదినీ । జనులనుబ్రోచుచిత్తమున నయ్యెన
తద్ద్రుమమూలకోటర । మ్మున వసియించె తాఁబ్రమథముఖ్యులతోడ న
దృశ్యమూర్తియై॥ (క) ఆపగిదిభువినిశుభములు । ప్రాపింపహరుండు
కోటరంబున తేజో । రూపముననుండఁగనుదివి । జాపగయునువచ్చివే
డ్కనందువసించెన్॥ (గీ) నలినసంభవుఁడపుడబ్జనాభుఁజూచి । భక్తవ
త్సలమును నాతపంబుమెచ్చి । హరుఁడు నీవునొసంగినవరముగాన నీవునిం
దువసింపుము నెమ్మితోడ॥ (వ) అనివేడిననవ్వనజనాభుండునుకరుణా
సముద్రుండగుట నవ్విధంబున తత్క్షేత్రపాలకుండై యధివసించె నయ్యా
వసరంబున॥ (సీ) హరిహరుల్ముందుసత్కరుణతోఁ దనకు నొసంగిన వర
ములభంగములుఁగ । నప్పుడుసఫలంబులయ్యెనటంచునా కమలసంభవుఁడ
తికౌతుకమున । కోటిలింగంబులుసూటిగామధుకేశు చుట్టు ప్రతిష్ఠించె
జూడనందు । ముఖముగల్గుటచేత ముఖలింగమనియును ముఖ్యమౌటను
దగముఖ్యలింగ । మనుచుదేవర్షిగంధర్వయక్షసిద్ధ । చారణాదులు వే
డ్కతో సన్నుతించి । రనఘుయాలింగరాజదర్శనమువలన । ముక్తిగల్గు
టచిత్రమే మునివరేణ్య॥ (వ) ఆసమయంబుననంభోజసంభవుండు ప్రా
సాదాదిసకలనిర్మాణచాతురీధురీణుండగు విశ్వకర్మను సాదరంబుగాఁ
బిలిచి ముచ్చటరమణీయంబగు నొకపురంబును సువర్ణ మణిమయం
బులగు దేవాలయంబులును నిర్మింపుమని నియోగించిననతండు॥ (క) శ్రీ
కరమువివిధగృహా ర । త్నాకరముసమస్తమంగళాన్వితమునుచా । మీ
కరమయగోపురయు । క్ప్రాకారాంచితముపురముకల్పించెఁదగన్॥ (సీ)
అచటివిప్రులుచతురాస్యులౌటరిదియె వాణిమనోహరత్వమున నెసఁగ । స

చటి రాజకుమారులఖిలశాస్త్రజ్ఞులై ధార్మికులగుట చిత్రమె దలంప। న
చటియూరుజులిందిరాభ్యుదయావాసులయ్యు రత్నాకరులగుటకరుదె।
యచటియంఘ్రిజులు ధాన్యసమృద్ధిదనరుటకబ్రమె హాలరేఖలలరుచుండ।
నచటిగజములు దానగుణాంచితంబు । లగుటవింతయె మాతంగజానుగ
ములయ్యు। నచటివాజులు గంధవాహంబులగుట । కబ్బురమె సుమనో
గతినరుగుచుండ। (చ) పతికమలాసనుండనుచు భావములో దలపోసి
యాసర । స్వతికమలాకరాకృతుల వర్తిలుతత్పుర భూసురేశ్వర। ప్రత
తినిజెందెకానియెడ బన్నరుతద్వదనంబులఁగలస।చ్ఛ్రితిలతికాహితామి
తవచోరసముల్ ప్రవహింపుచుండుసే॥ (ఉ) ఒచ్చెముగా దిగంబరు
నకోడితదంగనజూచినవ్వవె । స్నిచ్చిగతాస్త్రిదైమరియు హీనత వేడి
తదర్పితాస్త్రిడై । దెచ్చెకళంకమిందునకు దివ్యతదన్వయమందు బుట్టి
వి।వ్వచ్చుడటంచు మెచ్చరనవద్యులు తత్పురరాజనందనుల్॥ (చ) ఇలనా
కకాలమందు తనయిచ్చువితీర్ణికి నానలేకగ । జిఁలుచు ఘనుండురత్న
నిధిచెంతకులాఘవమొప్పసేగున । వ్వలకనివానిమెచ్చరు ప్రపూర్ణమ
ణీముఖవస్తువైభవో। జ్జ్వలులనిశప్రదానగుణవంతులుతత్పురవైశ్యులెం
తయుఁ॥ (ఉ) సారసవైరివైజకర సంగతిరేలనిబద్ధసేతువి। స్తారనిజా
శ్మము ల్గరగ జాలొనజేయగ తజ్జలాప్తికే। దారములందుశాకసము
దాయమనారత ముస్ఫలింపగా। కోరరునీరదాగమము క్షోమలధాన్య
సమృద్ధినంఘ్రిజుల్॥ (క) ధారుణితదీయనామము । లౌరా సార్థ
కములయ్యె ననిజనులెన్నం। గారాజిలుచుండహితాం। భోరుహవన
వారణములు పురవారణముల్॥ (క) పరరాజమండలోజ్జ్వల। కరహే
తులకెదిరినమవగలతమగతితో । దొరయేతద్విముఖతదగు । శరజాత
ములనుచునగు నచటిసైంధవముల్॥ (క) ఉరుజవనచక్రధారా। పరి
మృదితతమస్ఫురద్విపక్షగళములై । పరమసుధావనవిలస। ద్ధరిగతుల
చరించునచటియరదములరయఁ॥ (గీ) వజ్రిముఖులప్పురీభటవర్గవి
క్రి। హోద్ధతికిడెందమున భీతినొందిదిక్ప। తిచ్ఛలంబున నాకొంకక్రొ

దికుఁగనకును । జేరఁగానన్యులనువేరె జెప్పనేల॥ (సీ) కచభారఘనఘ
నా ఘనరుచుల్వ్రేలసిల్ల నాననేందుద్యుతు లమరుటయును। చపలాసదం
దిగ్కాంకురములుంసిగుడంగ నేత్రపద్మంబులు నెగడుటయును। మధురవా
కట్టలకంఠ మండలిచెలగంగ నోష్ఠపల్లవకాంతు లొప్పుటయును। చారు
గోమలతాతమోరేఖలుదలిర్ప కుచకోకములుకవ ల్గూడుటయును।భూ
రిలావణ్య జలధులుప్పొంగుచుండ। గురుకటిస్థల పులినముల్ మెరయుట
యును।హృద్యతంబని జూపరులభినుతింప। రమణులలరుదు రప్పురరాజ
మునను॥(సీ) సుమనంబుగలదెయోం సుందరికలదంచు నలరుగొమ్మకువేరె
తెలుపనేల।సూనగుచ్ఛంబులు జూపవెయొట్లుబ్బు కాంతపసం తొపకాయు
నకును। కేలిపంకేజము కేలదాచెదవింతి సరసులకదిదాచ సరసమగునె।
చెలికల్వచాలు దాచెదవేల వెలయించు నక్షత్రమునకును దాచంగఁజనునె।
యనుచుభావనిగూఢ వాక్యములబలుకు।పల్లవులతొ తగుచిత సంభాషణ
ముల।గరగజేయుచు ప్రౌఢలై పిఱుఁదుచిట।నప్పురియుపుష్పలావిక లాపుర
మున॥అప్పురంబున॥(ఉ)అంబికభక్తినంబు జభవాదులుమెచ్చఁగ విశ్వకర్మ
పొ్రిథకాంచుగిరీసు కాతని కతిప్రియమొప్పగ నేర్పుతోడని।ర్మించెసుధాత్మ
కాంచన మరీచుల హేమ ధరాధరంబున। న్మించువెలుంగునొకట కమనీ
య మహాన్నతి దివ్యధామముల్॥(క)ఒకకొఁక దేవాలయమునను।సకల
నలింగములకెల్ల తగనిమ్మించెన్.ముకురఁపతో తనకౌశల।ముఁటఁబలభ
వాదిదివిజు లభివర్ణింపన్॥(క)ఘనుఁడింగేశ్వరుఁడప్పుడు।విధిసురగణమాది
సురలు వివిధసపర్యా విధులొనరిచినుతంభో। నిథకేలుచు నదిగొన్న
నిలయంబులకున్॥(వ)అనియిట్లు షణ్ముఖుండు చతుర్ముఖ వరానుగుణం
గంధర్వశాపమోచన కారణంబగు నిజయంతిక్షేత్రోన్నతిప్రకారం బు
గస్త్యునకెరింగించెనని మరియును।(క)నిరవధికభక్తజనస్తుత । పరమఘ
యుంకరమహాఘ పంచకయుగపుష్కరతానుభావసూచక।నిరుపమనిజచం
చవదన నిజేశమదనా॥ ... ❁

మాలినీవృత్తము.

స్మరతిమిరపతంగా మానిహృత్పద్మభృంగా। కరఘటితకురంగా గర్వితారాతిభంగా। సరయవృషతురంగా సద్విభూత్యంచితాంగా। నిరుపమముఖలింగా నిత్యశుద్ధాంతరంగా॥ ... ... -౫౦

గద్యము.

ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాసుధారస సంవర్ధిత సరసకవితా
లతాశ్రిత హితజనకల్పభూజ కాకరపర్తి కులార్ణవ
పూర్ణ ద్విజరాజ తిరుపతిపాత్ర కవిరాజతనయ
కృష్ణయాహ్వయ ప్రణీతంబైన
ముఖలింగక్షేత్ర మాహాత్మ్యంబునందు
ద్వితీయాశ్వాసము.
శ్రీముఖలింగేశ్వరార్పణమస్తు.

శ్రీరాములు.

శుభమస్తు - అవిఘ్నమస్తు.

ముఖలింగక్షేత్రమాహాత్మ్యము, తృతీయాశ్వాసము.

శ్రీరాజితరజతాద్రివి। హారమనోహారభుజంగహారలసన్నీ। హా
రపటీరవిశుద్ధశ। దీరధరిత్రీశతాంగ శ్రీముఖలింగా॥ (వ) దేవాయన
ధరింపుము శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండిట్లను నవ్విధంబున నవిము
క్తసమంబగు జయంతీక్షేత్రోత్పత్తిప్రకారంబాకర్ణించి వెండియు శం
ఖసంభవుండు తత్క్షేత్రమహిమయు నచటి తీర్థవిశేషంబులు తెలియ
నడుగ నతనికి షణ్ముఖుండిట్లనియె॥ (క) అనఘజయంతీక్షేత్ర। మ్మున
గలమాహాత్మ్య మెవడుపొగడగనేర్చున్। వినునేను షణ్ముఖుడన।య్యు
నుచాలనొకించు కంతయును వర్ణింపన్॥ (గీ) అయిన నెమ్మదిదోచి
నయంతనీకు। జెప్పెదనువిను తన్మహాక్షేత్రమునకు।నాల్గుయుగములగ
ల్గిన నామధేయ। ములును తన్మహిమయు తీర్థములు మునీంద్రా॥(గీ)
క్రిమముతోడను గోవిందకాననాహ్వ। యంబుమధుకేశ్వరమ్ముజయంతి
యు ముఖ। లింగమనిచెప్ప బరిమె నభంగముగను। కృతయుగాది
యుగంబుల నతులచరిత॥ (గీ) ముక్తకరియట్లవంతీప్రముఖపురముల।
కీకటమ్ములగయయు వీక్షింపకొంక। ణములగోకర్ణమెట్లట్లనంగళింగ।
దేశమందున తగుజయంతీపురంబు॥ (క) పంచక్రోశాత్మకలిం। గాం
చితమైవెలయు నమ్మహాక్షేత్రమునన్। కాంచనగర్భ ప్రముఖులొ।కిం
చుకవర్ణింపలే రహీనచరిత్రా॥ (గీ) జగతిముఖలింగ ముఖముశ్రీశైల
శిఖర। మునుగనిన భక్తితోనవిముక్తకమున। తనువు విడిచిన నేటు
వంటి జనులకైన। మానినాయక మరియు జన్మంబుగలదే॥ (గీ) పా
పనాశకరంబులై ప్రబలుచుండు। నేన్లింగంబు లవనిపైనెసగుచున్న।
లింగములజూడనీముఖలింగ మెపుడు। ముక్తిదంబగు లింగంబు మునివరే

గ్యా॥ (క) హాసిస్త్వని సుము జయుం । తీనగరేశుని కళింగదేశీయజన।
ల్యాని నటను చిత్రం । బౌనస్ఫుము పుణ్యకామములయిదగు దురిలక॥
(క) ననమహాగద్యాస్సేరం । బునఘవిగలపుణ్యతీర్థములు తత్క్షేత్ర।
మ్మునపేరు దెంచుటచేనది । యనఘంబై వెలయుచుండు నవనిసురేంద్రా॥
(వ) అనినవిని కుంభసంభవుం డిట్లనియె॥ (క) తారయజగన్ఘనని యూ
నతి । నేయేతీర్థంబులచటి కేతెంచెనో గక । యేయే నామంబులతో।
నేనే స్థానములనుండు నానెరింగింపుమనక॥ (క) విని శిఖివాహను డిట్లను ।
నను నునెంబై నయాజయంతిక్షేత్ర । మ్మునగలతీర్థము లన్నియు । న
నఘంబులకొక్కని గు కల్పనకిపత్తై నక॥ (క) మునిచరపంచక్రోశం। బు
నలొకగోష్పదమాత్రభువన మెచటగ । లినినదియు పాపశోధక । మన
ఘంబగుజూడ సందియము లేదనఘా॥ (వ) అనిమరియు జంబూతీర్థం
బును కోటితీర్థంబును సోమతీర్థంబును సూర్యతీర్థంబును కౌబేరతీ
ర్థంబును మార్కండతీర్థంబును పిశాచమోచన తీర్థంబును పక్షిమోచన
తీర్థంబును పద్మసరస్తీర్థంబును హన్మసంజీవనతీర్థంబును మలవిమోచనతీ
ర్థంబును పుష్కరతీర్థంబును హంసతీర్థంబును గయాతీర్థంబును చ
క్రతీర్థంబును మొదలుగా నేతాదృశతీర్థంబులనేకంబులు గలవందు
కతిచిత్తీర్థస్థానంబులును తత్తీర్థప్రతిష్ఠితలింగనామభేదంబులు సుతీ
ర్థమాహాత్మ్యంబులును జెప్పెద తచ్ఛ్రవణమాత్రంబున సకల పాప
క్షయంబగుం గావున వినుమని యిట్లనియె॥ (క) జంబూతీర్థము ము
ఖలిం । గమ్మునకుం దక్షిణమునగలదచ్చటస్నా । నంబొనరించిన నతీసు
.. । భంబుగనగు వాజపేయఫలము మునీంద్రా॥ (వ) అనిన విని కుం
భసంభవుండు తత్తీర్థంబున కెవ్విధంబున జంబూతీర్థంబని నామధే
యంబు గలిగె తత్సామర్థ్యం బెరింగింపుమనిన విని తద్వృత్తాంతశోభి
తంబగు పురాతనేతిహాసంబు వినుమని గుహుండిట్లనియె॥ (గీ) తొల్లి
సంతతనిరసిత దురితసంచ । యుండు వేదవేదాంతతత్వజ్ఞుండు స్వప్రభుం
డు దేవవ్రతాఖ్యుండు భూసురుండు । డేజరిలుచుండు కాశ్మీర దేశ

సుందు॥ (క) అతఁడు కుటుంబకలహంబున । వ్యసనంయుతుఁడగుచు న
ఖిలవిశ్వంబునకా । శ్వతమని శాశ్వతగతికై । సతతంబును తీర్థయాత్ర స
ల్పుచు నంతట॥ (సీ) కాశీకురుక్షేత్ర కాంచీగయాప్రయాగ ద్వారకా
వంతికావిలాఖ్య । భాగవాశ్రమభరద్వాజాశ్రమైకామ్రపుష్కరపౌరు
షపుండరీక । నైమిశమధురాదినానావిధక్షేత్రములు జూచి శ్రీశైలమును
భజించి । శ్రీశైలకంతుని సేవించి భక్తితో చిరకాలము చట వసించి మొక్కల
సాధుఫలకాంక్షియగుచు ననంతమైన । ఘనకుసుమకుజావళిసందోహ ఫలభ
రాన । తామ్రశాఖాసముత్కరం బంతరిక్షు । చుంబి జంబూధరిత్రీరు
హంబుజూచె॥ (గీ) జూచి తత్సుగారోహణమాచరించి । యతఁడు తత్ఫ
లనాలవేడక ననుభవించి । వానిబీజములు మ్రింగవాని క్రింద । తపము
సేయు దూర్వాసునైన నపుడు బడఁగ॥ (క) ఆతఁడు తత్పతనంబున । నాతత
కోపాతిమస్సహస్వాంతుండై । యాతరికృతాపరాధకు । నాతని పంచ
మతనొందుమని శపియించెను॥ (క) ఆశాపంబున నాద్విజు । డాశాఖం
డిగ్గి తప్పదానతశీర్షుండు । డైశమియింపుము కినుకము । నీశాయని వేడ నా
తఁడిట్లని పలికెను॥ (క) వినుమూర్ధమద్వచనం । బనివార్యము బ్రహ్మ
కైన నట్లగుటను నీ । కును దప్పదనుచు తన్మో । చనవిధి నెరిగింతు నట్లు స
ల్పుము విప్రా॥ (గీ) ఈవిటరిపును పరకాష్ఠమునీవు బూని । తీర్థయాత్ర
జరుపుమే తీర్థసేవ । నిదిసపల్లవమగునప్పుడీవు శాప । మోచితుడవని
బల్కి రామోదమొంది॥ (మ) ధరణీదేవుడు వానియాజ్ఞను వెసన్ తాపీ
పయోష్ణీచిదం । బరకాళేశ్వర వేంకటేశతమసాభాగీరథీ కాంచిభా । స్కర
రజాపంచవటీసరస్వతిశ్రీ కాంతోద్భవాగౌతమీ । సరయూముఖ్యనదీ
నదంబుల కృతస్నానాద్యనుష్ఠానుడై॥ (వ) మరియు ననేకతీర్థంబులకే
గి గతదియాంబుఫలయం దాజంబూతరుశుష్కదండంబు ముంచుచు నతం
డును కృతస్నానుండై యెందునన త్తాపసోత్తమభాషిత ప్రత్యయంబును
గానక నత్యంతదుఃఖాక్రాంతుండై తనమనంబున॥ (క) ఇకచండాలత్వ
మిము । క్తికి నేమియు సేయువాఁడ దిరముగ మునివ । ర్యుడు దెట్లు పలెకెన

క్షే| సకలక్షేత్రాటనంబు సల్పితిభక్తిన్॥ (క) తాపసనాథసమాగత। శాపప్రతీకారతీర్థసారంబుమన। స్తాపముదీరగనంబడ। దేపథమున జరుగువాడ నికనేననుచున్॥ (వ) వెండియు శ్రీశైలాభిముఖుండై యరుగుచునంతట దైవవశంబునసీజయంతీక్షేత్రంబునకుంజేరి॥ (ఉ) అమహీదేవుడాశ్రితజనాంతరభీష్టఫలప్రదాయక। శ్రీముఖలింగనాయకుభజించి తదంతికదక్షిణావనీ। సీమనుగన్గొనెస్వసుల జీవనధామమునబ్జ సంపదా। రామమునధ్వగశ్రమవిరామమునాకరసరోలలామమున్॥ (చ) కనుగొనిఘనసత్తముడు ఘుమఘుమంబున కప్పుడందుమ। జ్జనమొనరించి వెల్వడియుసామ్యనిజాంగ విభావయంబునన్। తనతన పల్లవాంచితము దంతముజూచికదుస్మనంబులో। ననంతరలబ్ధసమ్మదము నానుచువిస్మయమొందియాతరిన్॥ (గీ) ముందు నానావిధక్షేత్రములను దిరిగి వానిమహిమలుజూచితి వరుసతోడ। నెందుగనబడదరయంగనిట్టిమహిమ। దైవవశమునసిచిత్రకృత్యమునబడితిని॥ (క) అనిసుధామర వర్యుడు। తనమదిచింతింపుచుండ తత్సంశయమో। చనమునకై తతాలి। బున వెల్వడెనింగతిన్నభోవాణివెసన్॥ (క) ఎందుకు సందియముధరా। బృందారకపూజితమ్మిదిమునుగారీ। నందనశ్రీనూలఖాతం। బందునతైన్నీనూలమను సమాఖ్యవెలంగున్॥ (క) ఈతీర్థంబునహిమవ। న్నాథుండుగలడు జంబూనాథ। ఖ్యాతినిసంతతమునునీ। వాతనిసేవింపుభక్తి నటనీవిబుధా॥ (క) ఏవంవిధసంజాతన। భోవాణినివినియతండు పూతాత్ముండై। పావనుడగు నద్దేవుని। సేవించినిజాలయంబుజెందెన్నగుడన్॥ (క) మునివరయుదితతారకణ।మునజంబూ తీర్థనామమునరంజిలుగా। వునదీనిసేవదుసేవిం। చునావానికి నఘములేదుసుమ్మమునీంద్ర॥ (గీ) ఈసరసియందు శ్రావణమాసమందు। కృష్ణపక్షచతుర్దశినేజనుండు। మునిగజంబూపతికి పూజలొనరసేయు। నతనికాతడుప్రత్యక్షమగుమునీంద్ర॥ (క) మునివరనీకతిగోప్యం। బును జంబూతీర్థసారమును జెప్పితిదీ। నిసేవదుభక్తినిచదువున్। వినునతని

కిగల్గుము క్తివృషకేతుకృపన్॥ అనిమరియును॥ (క) వనజాహితు డొక
కాలంబున నచ్చటమునికి శాపము క్తుండయ్యె। న్వినుమంతయు నెరిగించెద।
మనమలరగ కోటితీర్థమహిమ మునీంద్ర॥(క) అనవిని శంకరతనయుం। గనివ
నజాహితునకెట్లుగలిగెను శాపం। బనఘ యెరిగింపుమెవ్విధ। ముననొందియు
నతఁడు శాపముక్తుండయ్యెన్॥(వ) అనిన నతండమ్మునివర్యుం జూచి శ్రీవ
మాత్రంబున నఖిలదురితనిరాసంబుగావించు సనాతన విదితగుణవ్యాసంబు
గు నితిహాసంబు వినుమని యిట్లనియె॥(సీ) కైలాసమను నొక కాలంబు
నందు రుద్రాణీమహేశ్వరుల్ తాండవంబు। సలుపుచుండంగ పద్మ సంభ
వకేశవ వాసవాద్యనిమిష వర్గములును। యక్షగంధర్వ విద్యాధరగు
హ్యక చారణకిన్నర సంఘములును। వివిధశేషాదిదర్వీకరుల్ తుంబురు నా
రదుల్ సనకసనందనులును। కశ్యపుఁడును మార్కండేయ గౌతములును।
వామదేవుండు భృగుభరద్వాజమునులు। మొదలుగా నెల్లవారలు ముద
ముతోడ। వచ్చిరచటికి తద్వైభవంబు జూడ॥(క) అమరుల కోలాహలము
లు। ప్రమథమృదంగాది వివిధ పటుతరసంరా। వములందద్గిరియుగుహా। స్యా
ములం బ్రతినిస్స్వనములు సల్పుచునుండెన్॥ (గీ) అపుడులంబోదరుఁడు
మూషకాధిరూఢుఁ। డగుచు నిజగురునీక్షింప నరుగుదెంచు। సమయమున
దేవ సంఘర్షణమున నతఁడు। మాగణించుకయును లేక మహి బడంగ॥
(క) వనజాహితుఁడప్పుడు గను। గొనినవ్వగ నెరిగి గజముఖుఁడతిరౌద్రం।
బున నతనిం జూచి శపించె। నుసితకుష్ఠమునకడు కృశింపుమటంచున్॥ ఇట్లు
శపియించిన॥(గీ) వినిసరోజవైరి వెండియు నతనికి। శాపమొసగనపుడు
చాలియుండె। సద్గతిప్రవర్తి సకలకళాన్వితు। డగుట తనదు తప్పు నాస్మద
లచి॥(గీ) ఏమిసేయలేక నీశాపమోచన। మాచరింప హరిహరాదులకు
ను। చాలదుర్లభము విచారింపగానెట్టి। వారికితఁడు విఘ్నకారియగుట॥
(క) అనియోషధీశుఁడయ్యును। ఘనతరతత్ప్రతివిధానగతి దెలియకనె।
మ్మనమున వగచుచునతనిం। గని వేఁడుచు నిట్టులనియె కరుణదలిర్పన్॥
(క) కించిదపరాధమునకుపరి। పంచితదోషమున నిట్లు బహుతరదో

షా । భ్యంచితగుణునిగ గనిశపి । యించుటధర్మంబె పార్వతీశ్వరత
నయా॥ (గీ) పంకజవిరోధినయ్య నీపాదపద్మ । ములను మదియందు
నిర్వైరముగభజింతు । కరుణ నీశాపముక్తిమార్గమును దెల్పు । మ
నియనేకవిధంబుల నభినుతింప॥ (సీ) వినివినాయకుడిట్టు లనియెనాతని
చూచి వినుమోనిశాధిప వేడుకతోడ । భూరిమహేంద్రాద్రి పొంతను
ప్రవహించు వంశధారాతీరవసుధయందు । దేజరిల్లెడు జయంతీక్షేత్ర
మున నిర్మలంబగు కోటితీర్థంబుగలదు । మును బ్రహ్మ ప్రార్థించుట
నుకోటి పుష్కరాద్యఖిలతీర్థములు గంగాదినదులు । నచ్చటికివచ్చ
చుండు ప్రత్యబ్దమందు । మాఘమాసంబులో గానమహినిగల్గు । నఖిల
జనులకు నదిముక్తి నిలయమగుచు । కోటితీర్థంబనంబడె నాటనుండి॥
(క) ఇలగలతీర్థములన్నియు । గలవచ్చటికేగినీవు కడుభక్తిం దజ్జ
లములమునిగినవేగమె । తొలుతటిరూపంబు వచ్చు తోయజవైరీ॥ (క)
అనిపలికి తారశైలమ్మున కతడరుదెంచి శివుని ముందర తనవ । ర్తన
మెల్ల దెలిపె డెందం । బున నతనికి ఖేదమోదములు బెంపారన్॥ (గీ) అ
బ్జవైరియున్ జయంతీమహాక్షేత్ర । మునకు భక్తినరిగి ముఖ్యలింగ । ము
నకు దక్షిణమున దనరెడు కోటితీ । ర్థమున మునిగి విమలధాముడ
గుచు॥ (క) మరియు నతడందుననుగుచు । నుతతరతపమాచరింపుచుం
డగనిశలన్ । గురుతిమిరాక్రాంతములై । కరమరుదుగ జగములుప్రకా
శములవ్వేన్॥ (క) ఆసమయంబున భయపడి । వాసవముఖ సకలదివి
జవర్గములుచిత్తో । ల్లాసమెలర్పగ మేరుశ । రాసను బ్రార్థించి యను
పనతడు సదయుడై॥ (క) వనజారియున్నకడకుం । జననతనింజూచియా
నిశానాథుడు భక్తిని యర్ఘ్యపాద్యముఖపూ । జనముల నొనరించి
యిట్లు సన్నుతిజేసెన్॥ (చ) హరగిరిజామనోహరగజాసురశాసనధూ
ర్జటీజగ । ద్భరణసమర్థభర్గవృషభధ్వజవార్థినిషంగకుంభినీ । స
రశరణాగిరీశ శివదానవవైరి సుసేవ్యశూలిశం । కరపురవైరిశర్వ శి
తికంఠవినీతివిలుంఠనోత్సుకా॥ (చ) శమితసమస్తదోష సుమసాయక

దర్పక మోఁకటిఁ ధామసం। యమిహృదయస్థ శూలిశరదంబుధరోపమ
గాత్రధూర్జటీ। ప్రమథగణాధినాథగిరిరాజసుతాధవ నాగకంకణా।
కమలభవారిసేవ్య శితికంఠవినీతి పిలుంతనోత్సుకా॥ (క) ఈవిధమున
ఘటితాంజలి। నైమి వినుతింపఁగ కృపాసమన్వితుఁడు మహా। దేవుండతనిం గ
నియెం। జైవాతృకగోరువర మొసంగెదననినన్॥ (వ) విని యత్యంతా
నందంబున నిందుండమ్మహాదేవుతో నిట్లనియె॥ (క) భూపాధిపనుతభుజగ
విభూషణ భవదుత్తమాంగమున సంతతమున్। భూషణములకెల్ల
నుస। ద్భూషణముగ నన్నునీవు బూనుము శర్వా॥ (వ) అనిన నమ్మహాదే
వుండిట్లనియె। (క) వనజాతాహిత మోదము। దనరఁగ నిన్నవ్విధమున ధ
రియింతుఁ దలన్। విను మొకటి యీ క్షేత్రము। గనఁగ నతిప్రియము నాకు గా
వున చంద్రా॥ (క) నీవు నొక లింగ మిచ్చట। పావనముగ నిల్పి చనఁగ వల
యునని మహా। దేవుఁడు పలికెఁ జనన్విని। జైవాతృకుఁడట్లఁ జేసి జనియెం ద్రి
దిన్॥ (గీ) అట్లు సోమప్రతిష్ఠితంబగుట నచట। నెసఁగునది మానివర్య
సోమేశ్వరాహ్వ। యంబున వెలుంగు తత్పూజనంబొనర్ప। దుస్తర
క్షయరోగంబులస్తమించు॥ (గీ) మౌనిశేఖర శ్రావణమాసమందు। సోమ
వాసరమునను తత్సోమలింగ। పూజనమొనర్చు నెవ్వఁడు భూరిభక్తి। న
తఁడు తచ్ఛివమయుఁడగు నమలచరిత॥ (గీ) ప్రథితసోమేశ్వరుని పురోభా
గమందు। వేణుగంగాతటంబున విమలతోయ। భాసురంబును వివిధపా
పప్రణాశ। నంబగుచు నొకటి సోమతీర్థంబు గలదు॥ (క) శివమగుతత్తీ
ర్థమునను। దవగాహ మొనర్చి యెవ్వఁడా సోమేశుం। బ్రీవిమలమతి ద
ర్శించిన। నవిరళతత్పాతకంబులణఁగు మునీంద్రా॥ (వ) మఱియు నొకటి
విశేషంబాకర్ణింపుము॥ (గీ) అలఘుసోమేశభీమేశ్వరులకు నూటి। నాగ
నుత్తరదక్షిణభాగములను। దనరుచుండు స్వప్నేశ్వరాఖ్యను నిశాంత।
పావనంబగు లింగంబు భవ్యచరిత॥ (క) అనుపమతద్దర్శనమున। ననఘా
దుస్స్వప్నదోషమణఁగు జనులకున్। వినుతత్ప్రభావమంతయు। వినుపిం
తు నవిస్తరముగ వేడ్కఁ గలిగినన్॥ (సీ) అద్వితీయశ్రవణద్వాదశీవాసరం

బలప భక్తిశక్తులంబు దనర । నియమంబునం జితేంద్రియుడు జితాసనుండగుచు నే మాసప్రుకపటికేగి । దివసాంతమందు తచ్ఛివపూజవిధివత్ప్రకారంబుగా జేసి కౌతుకమున । స్వప్నేశ్వరో మమస్వప్నే తుకథయే చ్ఛుభాశుభ మనుమంత్రమాహాత్మ్యమందు । భజనసేయుచు నిద్రింప భర్గుడతని। స్వప్నమందాదరమున సాక్షాత్కరించి । యపుడు జెప్పు శుభాశుభంబ ననుచరిత । దీనిసామర్థ్యమెవరికి తెలియవచ్చు॥ (క) సదయతనీకెఱిగించితి । నిదిపరమరహస్యలింగ మెవరెఱుగరిల । స్మదిదలప నిహపరసుఖ। ప్రదమగు దర్శనము సేయువారలకెల్లన్॥ (క) మరియొకకోటి వినుము తెదు । త్తరముగ ముఖలింగమునకు దగ్గరభీమే । శ్వరలింగము గలద దెసుం। దరముగ భీమప్రతిష్ఠితంబు మునీంద్ర॥ (వ) తద్దర్శనమాత్రంబున సర్వదానఫలంబును సకలదురితహరంబునగు నని యిట్లనియె॥ (సీ) ద్వాపరంబునదుష్టదండనంబొనరించి భూభారమణంప నంభోజభవుడు। భగవంతునవ్యయు పద్మాత్ము బ్రార్థింప నమ్మహాత్ముండు నత్యాదరమున। నింద్రాదిదివిజుల నీక్షించి భువిని నిజాంశంబులను పుట్టుడనుచు బలికె।యువనిపై తాను కృష్ణాభిఖ్యుడయించె యమపవనేంద్ర దస్రాంశములన। జాతశత్రుండు భీముండు సవ్యసాచి । నకులసహదేవులను మహాత్మతులు సుగుణ । మతులు బుట్టిరి కొందరు మఱియునపుడు । క్రతుభుగంశములనుబుట్టి రతులచరిత॥అంత॥ (క) లీలావతారుడై శిశు।పాలాదుల దునిచి భూమి భరమణచుచు గో । పాలశిఖామణి సేవక । జాలమ్ముల బ్రోచుచుండె సదయుండగుచున్॥ (గీ) ధర్మరాజాదులును భూరిధర్మ మెసగ।రాజసూయాది వివిధాధ్వరములుజేసి । పుడమిసతికి తిర విక్రమంబులు జెలంగ । నఖిలరాజ్యానుభూతులనలరుచుండె॥ (సీ)ఒకనాడు శకునిదుర్యోధనకృతకృత్రిమద్యూతమున నోడి మహితరాజ్య। సంపదల్విడిచి యజాతశత్రుడు మహాబలుడయ్యు సమయంబు సలుపభీమ । పార్థాదిసహితుడై పండ్రెండు వర్షములు వనవాస మజ్ఞాతవాస మొకటి । సంవత్సరము సేయ జని విక్రమంబున శరభ శార్దూలకేసరి

వరాహ । కాసరాచ్ఛభల్లాదిమృగప్రకరంబు । విపినములసంచరింపుచువి
విసదైత్య । దర్పమడగుపుదనుపర్వతములజాడ । నరుగుచుమహేంద్ర
భూధరమధిగమించి॥ అప్పుడు॥ (ఉ) తమ్ములజూచియిట్లనియె ధర్మ
జుఁడీనగమెన్ననేత్రప । ర్వమ్ముగసర్వపుష్పఫలవారి సమగ్రత నిందుమౌని
సంఘమ్మువసించుసంతతము గాన్పనకొన్నిదినమ్ములీనగా। గ్రమ్మననుం
డయోగ్య మనగా నృపుచిత్తము వచ్చినట్లుగన్॥ (గీ) వారలందరట్లువ
సియించితత్సమీ । పమునవున్నపర్వతములవెంట । నరసికొనుచు తమ
కునభ్యవహారార్థ । మరిగిపద్మనాభ గిరినిజూచి ॥ (ఉ) ఈనగవైభ
వాతిశయమెన్నగశక్యమె ధాతకైనజాం। బూనదరౌప్యరత్నముఖభూ
రిమనోహరవస్తువిస్ఫుర । త్సానుచరన్మరుద్దనుజచారణకిన్నర సిద్ధసాధ్య
సం। తానసమృద్ధినొప్పు వితతంబగుమేరునగంబు కైవడిన్॥(చ) సకలచ
రాచరాంచితరసాతలయంబున గల్గుపర్వత। ప్రకరములో మహోన్నతి
నిభాసిలునైజసమాహ్వయంబుసా । ర్థకముగజేసియొప్పు వసుధాధర
మానిదిగాకయున్నకోం । కకనిఖిలావనింజులకగానెటుబూను ఫణీంద్రు
డెన్నగన్॥ (సీ) అనిసన్నుతింపుచు నందరుతచ్ఛిఖరారోహణ మొనర్చి
యందునీలనీరదసంకాశునిఖిలలోకాధీశు మునిమానసావాసు కనకవా
సు। వేదాంతవేద్యునివివిధదేవాద్యునియాత్మవైశద్యగమాతిహృద్యు। పం
కేజలోచను భవబంధమోచను కారుణ్యమూర్తిని విదూరితార్తిని। భాను
కోటిసమానాభు పద్మనాభు । జూచివైకుంఠమట్లనిచ్చోటనేమి। సంగ
తిజనార్దనుండు సాక్షాత్కరించె । ననుచునద్భుతపడుచుండు నవస
రమున॥ (సీ) ఆకాశవాణియిట్లనియెనో రాజన్యవరులార యీధరాధ
రసమీప । మునను పశ్చిమభాగమునముక్తిదాయకంబగు జయంతీక్షేత్ర
మలరుచుండు । తత్పాలకతజనార్దనుడింపువసియించెగాన మీరిపుడి
మ్మహానుభావు । బూజించితత్క్షేత్రమునభక్తినొకలింగమును ప్రతి
ష్ఠింపనమోఘువాంఛి । తార్థములుగల్గుననవారలట్లజేసి । యరిగశత్రు
వులనుగూల్చియచ్యుతాతి । సఖ్యమునవెండియునునైజసకలరాజ్యసంప

డలనొందిరందరుసంయమీంద్ర॥ (గీ) మహితముఖలింగసోమేశ మధ్య
మునతదగ్రజునియాజ్ఞ గైకొనియపుడుభీమ । సేనుడీలింగమును బ్రతిష్ఠిం
చెగాన దనరుభీమేశ్వరాహ్వయమున మునీంద్ర॥ (క) భీమేశ్వరునర్చిం
చిన భూమిస్వవిశిష్టసౌఖ్యములనొందితుదిన్ । దామోదరుసాయుజ్యం
బేమానక వైన నెందు నిదినిజమనఘా॥ (క) దమితాంత రహితవాచం
యమజంబూతీర్థపశ్చిమావనికాభా । గమునందుసూర్యతీర్థం బమల
తరక్షీరసార్థమైకడునలరున్॥ (క) అనిపలికినకుంభజుపా । తనితోని
ట్లనిమొతీర్థ తత్త్వజ్ఞదయా । వనరాశిసూర్యతీర్థం బనునామంబెట్లు
దీనికలరెం జెపుమా॥ (క) అనియాతడునుతిపూర్వక । మునడిగిన చం
ద్రిమౌళిపుత్రుమదయతో । ననియెం గృతావధానత వినునీకుసవిస్తర
ముగ వివరింతు వెసన్॥ (గీ) కుంభసంభవకుంభాండసంభవుండు । సు
మదనాముండుసుసుదుండు సురవిపత్తు । డొకఁడునాడుమనంబునసుగ్ర
మూర్తి । నునిచిసహ్యామహీధరమునుభజించి॥ (సీ) ఏకపాదంబున
నేకాగ్రచిత్తుడై యఖిలజనుల్విస్మయంబునొంద । నిలిచిమనంబున నలి
కేక్షణునినిల్పివహాయుతంబు తపంబుసేయ । తత్తపోనలముచే నౌ
త్తమ్మునెచ్చెలి సంధ్యనొందకహృతచ్ఛవినిబరగ । శైలాహితాదిదిక్పా
లకుల్స్వస్థతజెందక చాంచల్యమొందిరపుడు । భక్తవత్సలుడగుభావభ
వవిరోధి । తలపగానిట్టిజగదుపద్రవము నెవ్వ । డాచరించెనునిర్భీతిన
సుచుతనము । దివ్యదృష్టినివీక్షించి తెలిసియతడు॥ (మ) ప్రమథుల్వెంట
బరాబరుల్సలుపగా భక్తాసురేష్టక్రియా । ప్రమదుండై వృషవాహనుం
డగుచుభాస్వత్కాననా సహ్యస । హ్యామహీభృత్తటమొందజూచి సుమ
దుం డవ్వేళనత్యంతహ । షణముచేవానికి వందనంబొనరిచెన్ సాష్టాం
గపూర్వంబుగన్ (క) భవుడంతటనియెనద్దా । నవుతోపుణ్యజననీదునన్యత
పస్ఫూర్తి లోకించిమనంబున । భవదిష్టంబొనరజేయవచ్చితిదైత్యా॥ (క)
కావుననిపుడెరిగింపుము । తావకవాంఛితమనన్మదంబునతడో । భావజ
హావమామకకాం । క్షావిధమెరిగింతువినుముకరుణదలిర్పన్॥గీ॥ సూర్యకో

టిసమప్రభాశోభితంబు। నొక్క దివ్యవిమానంబు నొసఁగుమనిన। దయదలిర్ప
గహరుఁ డవ్విధమున నన్నని। కిచ్చి నైజపదంబునకేగెనవుడు॥ క॥ ఆగాతుఁడుసుం
డుతద్యా। నారోహణమాచరించి హరిదశ్వమహా। దారతసహిం
పక్రాతని। జేరిట్లనిపలికెఁ నప్పుడు చిత్రంబొదవన్॥ (క) తేజోధాము
డనేనిక। నీజగదక్షిత్వపదము నీవుడు భజింతున్। భూజనులు మెచ్చ
ననిపం। కేజసఖుఁ జూచిపలికెఁ కినుకదలిర్పన్॥ (సీ) ఆసమయంబు
నకాసారభసఖోపాసకుల్ నియమసంవాసులైన। వాలఖిల్యాదితాప
సులాపలాశనసూరుల నీక్షించిపిరిలోను। భాస్కరుండితడని భావింప
జాలక తాపసహితులై రితపనుడంత। తనసమాహ్వయము సార్థకమై
జెలంగ తద్వ్యోమయానము చండధామమునను। తప్తముగ జేయనప్పు
డు దానవుండు। ధామశింబడె తద్యానతనాధరుండు। కలహభో
జనుడగుటను కామమైరి। కెరుకపడజేసెనభిమాన వేఘమీర॥ (గీ) అ
పుడుప్రళయాగ్నిసన్నిభు డగుచు హరుడు। కమలబాంధవుపైమహోగ్ర
హామదనర। నిజతృతీయాక్షికాంతుల నిగుడజేయ। దావసంతప్తపక్షి
చందమున నపుడు॥ (క) భూరిభయశోకవిచలిత। ధీరతచేనంబరము
నదిరుగుచునునిరా। ధాముడయిధారుణినిహా। హారవమెసగంగబడిమొ
నతిరభసమునన్॥ (క) అంతతెలివొందిగెవ్వనిహ్వా। దంతరమున నిలిపి
యిన్నహాక్షేత్రమునన్। వింతగవేలుసరస్వతి। పొంతనధికతపమొన
రిచ భూరిప్రసన్నుడై॥ (క) భానుడువెండియునై జ। స్థానంబునకరిగెన
దిమొదలుగానిదియో। మానీంద్రసూర్యతీర్థం। బైనెగడె సమస్త
రోగహరణంబగుచున్॥ (వ) అనిన విని కుంభసంభవుం డెవ్వండిందు
మునుకృతస్నానుండై విగతరోగుండయ్యె నని యడిగిన షణ్ముఖుండిట్ల
నియె॥ (గీ) తొల్లి కళ్యాణ చరితుండుతోయజారి। వంశభవుడుసత్య
వ్రతాహ్వయుడురాజు। ధార్మికుండయి పూర్వార్జితప్రకృష్ట। కు
ష్ఠరోగాప్తిసంతాకులితుడగుచు॥ (క) తనరాజ్యము విడిచివన। మ్ము
నదిరుగుచు శైవయోగమునసేతిధన। మ్మునకరిగెమునుగ నాతడు ఘన

కాంతిసిదనరి జనియెఁ గ్రమ్మరపురికిన్॥ (క) అత్యద్భుతముగనపుడా। స
త్యవ్రతువలనసకల జనులు దెలియుటకున్ । నిత్యముతత్తీర్థంబున । న
త్యంతము మునుగుచుందు రందరు భక్తిన్॥ (గీ) కానమునివర్య సప్త
మీభానువాస । రమునసేమానవుం డాదరమువహించు । స్నానమొన
రించు నతడనూనప్రభాస । మన్వితుండయి యిష్టసంపదలనొందు॥(క)
తిరముగనీతీర్థాంతిక । ధరనాదిత్యప్రతిష్ఠితంబయి కాంతి । స్ఫురితం
బగునాదిత్యే । శ్వరలింగముగనిది పాపసంచయ మణగున్॥ (క) మరి
జంబుకేశకోటీ । శ్వరమధ్యమునందు ముక్తిజనకము సిద్ధే । శ్వరలింగ
ముగలదదిసుం । దరముగసిద్ధప్రతిష్ఠితంబు మునీంద్రా॥ (క) ధాతల
మునసణిమాదివి । భూతులు సిద్ధించు నిత్యముగసిద్ధేశుం । జేతోవీథి
భజించిన । నాతడుకరుణింప దలఁ ధాత్రను గలడే॥ (క) మరియొ
కరూటి వానికిముం । దరగాయత్రీశ్వరాభి ధానంబునభా । సురమగు
లింగముగలదది । చిరసౌఖ్యము నొసగు పూజసేయుజనులకున్॥ (వ)
అనిన నగస్త్యుండీలింగం బెవ్వరుప్రతిష్ఠించె నని యడిగిన నతండిట్లనియె॥
(సీ) పౌలస్త్యుడొకనాడు భవ్యమౌనిజయంతీక్షేత్రమున కరుదెంచి
భక్తి । దనరంగకోటితీర్థము సమీపముననీషత్పశ్చిమప్రదేశంబునందు।
నిజరూపములవచ్చి నిర్జరుల్ తనయజ్ఞభాగముల్ భుజియించి ప్రస్తుతిం
ప । విధిపూర్వకంబుగ విశ్వజిన్నామమహాధ్వరంబాచరింప నతని కప్పు
డు । హరుడు ప్రత్యక్షమగుచు నీయజ్ఞమునకు । నేను మెచ్చితి పౌల
స్త్యనేటనుండి । యక్షపతివయి నాదు సఖ్యమున మెలగు । మనితిరో
హితుడయ్యె నయ్యవసరమున॥ (క) యక్షాధిపత్యవిభవా । ధ్యక్షుం
డైదీని నిలిపె నచట కుబేరుం । డక్షీణభక్తిని విరూ । పాక్షునికి ప్రి
యంబుగాఁగ నవనిసురేంద్ర॥ (వ) మరియును। (క) వినుదీనికి ప్రా
గ్భాగం । బునరత్ననగోత్తరముగ మునికులవర్యా । దనరును స్వ
ర్గద్వారం । బనుపుణ్యస్థాన మతిరహస్యం బగుచున్॥ (క) మను
జుండెవ్వడు మదియం । దనవధికజ్ఞాన మమరనచటమృతిబొం । ది

ఘనతసికి నెంతయు నవ్వ । గణనివాసను శాశ్వతముగ గలుగు మునీంద్రా॥
(వ) అనిన విని వెండియు కుంభసంభవుం డిట్లనియె॥ (క) భూ శ్రేష
తనయ సదయత । నాతత చారిత్ర మంకణాఖ్యానమువి । ఖ్యాతిగ తదీయతీ
ర్థం । బే తెరగున నుదయమొందె నెరిగింపుమనన్॥ (వ) వినిగుహుం డిట్ల
నియె॥ (క) మునినాథ మంకణేశ్వరు । ఘనమాహాత్మ్యంబు వినుము గలదొక
శైలం । బనవద్య పద్మనాభా । వనిభృద్దక్షిణమునందు వటగిరియనగన్॥ (క)
సకలమృగపక్షివృక్ష । ప్రకరావృత మయ్యు జూడ బహువటవిటపి । ప్రకటి
తమగుటను మునిసా । యకభువినది యెన్నబడె వటాద్రియనంగన్॥ (క) అన
ఘమగు తన్మహీధర । మున నొకసమయమున బ్రహ్మపుష్కరతీరం । బున
నుండి మంకణాఖ్యుడు । మునివర్యుం డొకడు వచ్చి మోక్షాశయుడై॥ (గీ) అ
గ్నిహోత్రపరాయణు డనుదినంబు । శాకభక్షకుడగుచు ననేక కాలమచ
టతపమాచరింపుచు నాత్మయందు । తనివిదీరక మరియు నమ్మునివరుండు॥
(సీ) నిరుపమ ద్వాదశాక్షర జాపకుండయి శ్రీపద్మనాభుని చిత్తమందు ।
ధ్యానంబు సేయుచు తన్మయత్వంబున నొడలెరుంగక కొంత తడవునకు
న । బుద్ధితుండయి తప స్సిద్ధినొందియు ప్రతి దినమివ్విధమున వర్తింపు
చుండి । శాకార్థ మొకనాడు జనుచు కంటకవిద్ధ శయమున శాక రసమ్ము
జిమ్మ । నప్పుడు గనితన దేహమునాద్రిసహిత । మగుచు శాకరసాన్విత మ
య్యెననుచు । ప్రమదమునను నటించు తపస్వికడకు । హరుడు వృద్ధమునీం
ద్రుడై యరుగుదెంచి॥ (క) కనుగొని మంకణుతో ని । ట్లని యెమ్మునివర్య మో
ద మలర తపస్సి । ద్ధినిదనరు నిన్నుగనుగొను । మనమున వచ్చితినటంచు మరి
యునతనితోన్॥ (గీ) ఏమి కారణమున నో మునీంద్ర యిట్లు । నర్తనము సల్పు
చుంటి వనం గనతడు । శాకరసయుక్తమగు నాదు శయము నీవు । గనవె
యో మహాత్మ దెలిపెద వినుమటంచు॥ (క) అనయంబు శాకభక్షణ । మొన
రింపుచు తపము సేయుచుండగ నస్మ । త్తను విట్టు తన్మయమగుటను । గని
నాట్యము సేయుచుంటి కౌతుకమలరన్॥ (సీ) అన్నంబువలన వీర్యంబు జ
నించు వీర్యంబున బలము బలంబువలన । కామంబు మరి యగుత త్కామమం

బువలనగోత్రభంబుక్రోధమున మోహంబుదాని । చేస్మృతినాశంబు స్మృతినాశమునధీక్షయంబగుధీసంక్షయంబువలన । ప్రాప్తమానసిక సంపాతమేవంవిధానర్థంబులకు కారణంబువలవ । నిత్యమన్నంబు మునులు పరిత్యజించి। యన్యముభుజింప దగునాహారులకుత। వంబుజ ముగదుగానయో బ్రహ్మవినుము। వేదములజెప్ప బడెనిట్లు విశ్రుతముగ।

(వ) మరియు ధర్మార్జనంబునకు వర్ణాశ్రమములకు గ్రామసేవకును కారణంబగు నన్నంబుభుజియింపుచు మూఢుం డింద్రియపోషకుండై లోకంబున జ్ఞానవార్తనుబలుకుచు లజ్జింపడుగావున మునిజనయోగ్యంబగు శాకాదికంబున నిత్యకృత్యంబుజరుపుచు కృతకృత్యుండనై యత్యంతానందంబున నర్తనంబిట్లుసేయుచుంటిననిన నమ్మహాదేవుం డర్థయుక్తంబులగు మంకణవచనంబులువిని కొంతదడవు మిన్నకుండి వెండియునతనింజూచి రసానుభవంబున సస్నేహంబగుచు నీదేహంబుదవను నిదేగనుంగొనుమునిత్యంబును భస్మభూషణంబున తదనులేపనంబునతచ్ఛయనంబున తనశరీరంబు జలాంశరహితంబై తన్మయత్వంబున దేజరిల్లుచున్నదని నిజహస్తంబుజీరి భస్మంబుజూపింప నతనింజూచి విస్మితుండగుచు నితండు వృద్ధతాపసోత్తమ వేషంబుధరియించి తన్ను గృతార్థుంజేయ నరుదెంచిన మహాదేవుండనితెలిసి తత్పాదాంబుజంబులపయింబడి రక్షింపుమని మాటిమాటికిం బ్రార్థింప నీశ్వరుండు భక్తవత్సలుండును దయాసముద్రుండునగుట నాత్మీయ దర్శనంబొసంగి యాతనిం బ్రహృష్టాంతరంగుంజేసి యంతర్హితుండయ్యె మంకణుడును తచ్ఛివపూజాతత్పరుండగుచు నొకలింగంబు ప్రతిష్ఠించి పూజింపుచుండెను నిపుడును మహాత్ములగువారలకు జటాభస్మ ధరుండగు నతండు దృగ్గోచరుండగు తత్ప్రతిష్ఠితంబగు మంకణేశ్వరాభిధానంబున నచటవెలుంగుచున్న తన్మహాలింగంబు సమస్తపాపహారంబగుననినవిని కుంభసంభవుండు పిశాచమోచనంబను తీర్థంబునంగల మాహాత్మ్యంబెరింగింపుమనిన షణ్ముఖుండిట్లనియె॥ (సీ) తొల్లిభూమి

సురుండు దుంధుమారాహ్వయు డఖిలశాస్త్రార్థజ్ఞు డయ్యునట్టి-
యాపరివర్జితు డగుచువృథావాద రతుడువృథాపాన రతుడునగుచు।
తలిదండ్రులనుమూర్ఖు తనువధియించితా కామకింకరుడయి కామినుల
కు। భక్తితో ధనమునుసంపాదించిపెట్టుచు తస్కరుండయియొక ధనికునిం
టి।కరిగి ధనమాహరించి తామరలునపుడు। జూచితద్ద్వారపాలకుల్ జు
ట్టుముట్టి గట్టిగావాని నిట్టట్టు గదలకుండ।గట్టిగొట్టుచు దిట్టుచు కడిమి
మెరయ॥(క)పాశంబులతోడనుతడ।ధీశునిముందరికినతని దెచ్చినకోపా।
వేశంబునజంపించిన।పైశాచత్వంబునొందె బ్రాహ్మణుడంతన్॥(క) అతి
ఘోరరూపమునన।ద్భుతమెసగకళింగదేశ మునదిరుగుచునం।తతమును
నిర్భయుడై-నా।క్షితిజనులకు నధికపీడ సేయుచునుండెన్॥(వ) అంత
నొకనాడు॥(గీ)మాఘమాసమందు మహితయాత్రావేళ। పద్మనాభ
గిరికి పశ్చిమమున నలరుతత్సరోవరాంబువు లనుమజ్జ। నమునకొక్కప
ణ్యారమణివచ్చి॥(క)అందుమునిగి వడినపుడా। సుందరితనకొప్పుదులుపు
చుజననగాత।ద్బిందువొకటి విధివశమున।నందుదిరుగుదుంధుమారు నంగ
మునబడెన్॥(సీ)ఆతడుతద్బిందు పాతంబుచేత క్షణంబున నత్యద్భుతం
బుగాగ।పైశాచరూపంబు బాసిభాసురదివ్య తేజస్సమంచితదేహుడగు
చు।విస్మయంబునతన్ను వీక్షించిభయమొందు నవ్వేశ్యకునుభక్తినభినుతిం
చి।పదపడి శశిసన్నిభంబగువ్యోమయానంబెక్కి-దివికేగ నాటనుండి।
మునికులోత్తమ యాతీర్థము నగజగతి।యందుపైశాచ మోచకంబనగ
బరగె।స్నానమిందొనరించిన మానవుండు।ప్రేతసంగతిముక్తుడౌ బ్రీతిద
నరు॥(గీ)అచ్చటనెయుండు ముక్తేశ్వరాహ్వయమున।భవ్యమగులింగ మొ
కట్టిటి భక్తితోడ।బూజగావించు నతడుసంపూర్ణకాము। డఖిలదురిత
విదూరుండు నగుమునీంద్ర(క)భూతప్రేతపిశాచా।ద్యాపతభాగము మొం
దుమనుజు డాముక్తేశుం।బ్రీతిదనర నర్చించిన। నాతడుతద్భయవిము
క్తు డగుమునివర్యా॥(గీ)తాపసోత్తమ దానికి దక్షిణమున।పద్మనాభాద్రి
కినిసమీపమునపక్షి। మోచనంబను తీర్థము ముఖ్యముగను।దేజరిలుదా

సె నసహీనుం బి తెలియగ వినుము॥ (క) జను డెవ్వడందు సజ్జన। మొనరించిన
నిష్ఠనిష్ఠి నొంగ టంచును ప్రే। విను తిర్యగ్జంతు ప్రాంకు। ననుపమితంబైన మోక్ష
ఫలదము సనఘా॥ (గీ) భవ్య సుగ దాని పశ్చిమభాగమందు। నలరు పద్మసర
స్తీర్థ మం దటమరియు। పద్మసంజీవనాఖ్యను బరగు నొక్క। తీర్థ
మును సుప్రసిద్ధమై చేజరిల్లు॥ (క) అనవధికంబగు పాపం। బునమెల
గునను నన్నరోత్తి మునుషింపైనక। విను పద్మతీర్థమున మునిగిన జీవన్ము
క్తి నగును నక్కెషడగుచుక॥ (క) అనఘ యగు పద్మసం। జీవనతీర్థ స్పర్శన
మున వసుధన్యౌవను తో। నసుజుడు వెండియు బ్రతుకుం। గనబడదది కలియు
గమున కలుషాత్ములకున్॥ (గీ) కుంభభవ పీని కాగ్నేయ కోణమందు। ప
ద్మనాభగిరి ప్రసరి వత్సరంపు। గోపయాన విశుద్ధ ధారా పరీత। మలవి
మోచన తీర్థంబు వెలయుచుండు॥ (క) కుంభ భవ పద్మనాభప। దంభోజ
క్షాళితంబు నగుటను దలపన్। జంభారి ముఖులకైనత। దంభస్స్నానం బొ
నపన్ నతిదుర్లభమౌ॥ (గీ) కానవినుము తత్తీర్థావగాహమెవడు। సలి
పునాతడు దుస్తరసకల దురిత। సంచయంబును బాసి యసాధ్యమైన। భవ్య
గంగాజలస్నాన ఫలమునొందు॥ (క) మరియొకకోటి వీరేశో। త్తరమునవి
మలాంబుపూరితంబగుచును పు। ష్కరతీర్థంబలరును పు। ష్కరఫల
మగునందు మునుగు సత్పురుషులకున్॥ (క) కలియుగమందున కలుషా। త్మ
లకెది సామాన్యతోయ మును బోలుచుభ। క్తులకధిక పాపశోధక। జ
లసన్నిభ మగుచునెపుడు గనబడు ని। పా॥ (గీ) భూసురోత్తమ కార్తి
కమాసమందు। పుష్కరస్నానమొనరించి భూరిభక్తి। దనర వీరేశునర్చిం
చు జనుడు వివిధ। పాపములబాసి వాంఛితఫలము లొందు॥ (క) అ
నవినికుంభజుడిట్లను। ననఘూర తాద్రియందు హరివసియింపం। బనిమే
ము జెప్పుమనిన। స్వనుమని యిట్లనియె శంభుపీసుతుడు కృపన్॥ (వ) ను
నీంద్రా పూర్వంబున నంభోజభవుండొనరుచు తపంబునకు మెచ్చి యిచ్చి
నవరంబు దప్పక హరిహరులిగోవిందకాననంబున నధివసించిరని ముందు
నీకెరింగించితి నదికారణంబున నమ్మహాత్ములిద్దరు మోక్షప్రదులై యుం

డి తమ్ము గళించినవారలు దేహావసానంబున తమతమరూపంబులుదా
ల్పవలయునని పరస్పరంబును బ్రవర్ధితస్పర్ధులగుచు నప్పుడప్పద్మనా
భుండు సక్రోధుండై రత్నాద్రిశిఖరంబున కరుగనరుదెంచి వెండియుఁ బుం
డరీకసంభవుండతనికి దండప్రణామంబాచరించి యిట్లనివినుతించె॥ (సీ)
తరుణారుణవిస్ఫురదరుణాంఘ్రిపంకేజ కరుణారసఫలార్థికల్పభూజ।
సతతాదరణగృహీకృతతాపసస్తోత్ర వితతాహితారణ్యవీతిహోత్ర।శ
రణాగతాత్మకచరణాశ్రితావన సరణాగ్రహాసుర శరదపవన।పరితాప
కృద్ఘోర దురితాగ్నికీలాల భరితాబ్జజాండసంభరణశీల। త్రిగుణసం
వాసరక్షితాత్మీయదాస। కామరిపుగేయతారక నామధేయ।నిర్మల
స్వాంతుభగవంతునినుభజింతు। భానుకోటిసమానాభ పద్మనాభ॥
(సీ) గర్వాంధకాఖర్వశర్వరీచరభూరి పర్వతప్రకరసుపర్వరాజి। వంద
దళీకపుళిందాద్యమర దృక్పుళిందదీప్తపదారవిందయుగళ। కీలాలసం
భవశౌరానిరంతరలీలానికాయ్య విశాలవక్షః। బాణాఖ్యకోణపప్రా
ణమరుజ్జగత్ప్రాణాశనీకృతబాణరాజ। భక్తమందారనిరుపమబా
హుసార। చారుతరహారకాంచనశైలధీర। నిర్మలస్వాంతుభగవం
తునినుభజింతు। భానుకోటిసమానాభ పద్మనాభ॥ (వ) అని యనే
కవిధంబుల బ్రస్తుతించునతనికి భక్తవశ్యలుండగుశ్రీవత్సలాంఛనుండుత్సు
కీకృతాంతరంగుండైయిట్లనియె॥ (సీ) అంబుజాసనత్వదీయస్తవంబున బ్ర
సన్నుడనైతినీమనోరథంబు। దెలుపుమనంగనజ్జలజసంభవుడిట్లుబ
లిమిమోదమునన్ పద్మనాభ। సకలభక్తులకుమోక్ష ప్రదాయకుడ
వై యనిశమిరత్నాద్రి నధివసించి। సేవారతుండనై శ్రావణమాసమం
దసిత పక్షాష్టమి వాసరమున। వచ్చినీదర్శనము సేయువారలంగృ।తా
ర్థులగజేయుచు పరస్పరానుకూల్య। మలరనీముఖలింగ నాయకుడవు
నీవు। పెంపుగాలోకములను పాలింపవలయు॥ (క) అనితెలుపవవ్విధం
బున। ననయంబీరత్నభూధరాగ్రమునజవా। దనుదధివసించె వెండి
యు। వనజాసనుకరిగెనిజనివాసంబునకున్॥ (వ) అనినుడియుచు॥(గీ)

భూమిసురపద్మనాభుని పూర్వభాగ । మందుముక్తావితానాచ్ఛబిందు
వులను । దనరుచుండునుబిందుతీర్థమతడీయ । బిందుసంస్పర్శనము
నశిల్పిషములణగు॥ (గీ) రమ్యమగుపద్మనాభోత్తరమునఁజెంగ। సాఖ్య
ము వ్యాశ్రమంబు విఖ్యాతమగను । దనరుచుండునువినుము తద్దర్శనము
న। ఘోరపాపంబులణగును కుంభజన్మ॥ (క) వినుముతదుత్తరపార్శ్వ।
మ్మునదవరును హంసతీర్థమతదంబువుల । మ్మునుహంసమొకటి భక్తి
ని। మునిగిగృతార్థతనుబొందె ముక్తిమునీంద్ర॥ (గీ) అరయమునివర్య
పరమగోప్యమగుదీని । మహిమనీకెఱిగించితి మహితభక్తి । స్నానమిం
దొనరించిన మానవుండు । హంసభంగిని నిర్మలు డగునుభువిని (గీ)
భవ్యమగుదీనివారుణభాగమందు । సడలపన్నగనిర్గమ స్థానమగుచు।
వాసుకిబిలంబుగలదు తద్వాసమృత్తి । కాదనంబునవిషపీడ లేదువిప్ర॥
(వ) మరియు నేతాదృశతీర్థంబులు భవ్యలింగంబులు పుణ్యస్థానంబుల
నేకంబులుగలుగుట నిమ్మహాక్షేత్రంబు కాశీసమానంబగునని వెండియు
నివ్విధంబున కృతత్రేతాద్వాపరయుగంబుల సకలదివిజమనుజ దనుజాది
సేవ్యంబులగు నచ్చటగలదేవాలయంబులు సువర్ణమణిమయంబు లగు
టంబరదారధనాపహరణాదిసమస్తదురితసమాచరణ కారణంబగు క
లియుగంబు ప్రవేశింప భూగతంబులగుననినవిని మహాత్మాసర్వజ్ఞనంద
నుండవు త్రికాలజ్ఞుండవు గావున నెవ్విధంబున క్రిమ్మరననిర్మింపంబ
డునని కుంభసంభవుండడిగిన నతండిట్లనియె॥ (గీ) అవనినలరారు కట
కసమాహ్వయమున। సకల మానవ జీవన సాధనంబు । వైరి జన
కోటి హృదయ కవాటపుటవి । భేదనంబగు నాకపుటభేదనంబు॥ (వ)
అప్పురంబునకధీశ్వరుండు ॥(క) శ్రీవెలయగగంగాన్వయ। పావనుడనఘుం
డువిష్ణువర్థనుమధుక।మార్ణవనీనాధాఖ్యుమహా। దేవువిరాజిలు సమస్తది
గ్విజయుండై॥ (సీ) వివిధసద్వస్తువైభవ దివిజేశుండు భాస్వత్ప్రతాప
విభావసుండు । నిఖిలధర్మాధర్మ నిర్ణయశమనుండు యజనాది క
ర్మపుణ్యజనమౌళి । సతతానుకంపారసప్రచేతుండు భయాగతజనా

తీవ్రప్రకంపనుఁడు । శ్రితజనదారిద్ర్యశిక్షణయక్షేశుఁ డఖిలశాత్రవ
పురీహరణహరుఁడు । నగునితం డష్టదిక్పాలకాంశములను । దనరునటు
గానిచో దిగంతస్థసకల । భూమి నేలుచు నయనిజను ల్పొగడ నెసఁగు। వి
ష్ణువర్ధనమధుకేశ్వరుఁ విశ్వవిభుఁడు॥ (సీ) అప్పుడా మహామహుఁ డాకర్ణయావ
సరంబున రాజ్యభరము పుత్రులయందు నిరముకొల్పి । బంధురసింధు
ర గంధర్వరథపదాతులు వెడలి నిరుగెలంకులను నడువ । వందిమాగ
ధులకైవారము భేరీమృదంగాదిరవములు నింగిముట్ట । సకలబాంధవ
మిత్ర సచివులాప్త బహువాహనములతో వెంట నంటికొలువ । నుర్వారా
సురవరకృతాశీర్వచనము । లెసఁగ నవరత్నమయచిత్రవసనకాంచ। నాం
చితాందోళికాధిరోహణ మొనరించి । పుణ్యభూములు దర్శింపఁ బురము
వెడలి॥ (సీ) ద్వారక మధుర బృందావనంబు నయోధ్య కాశీగయాప్రయా
గములు నీల । శిఖరియును కూర్మంబు సింహాచలంబును మొదలగు పుణ్య
భూములకు నరిగి । ప్రతితీర్థమందు సద్భక్తితో నవగాహ మొనరింపుచు
ను భూసురోత్తములకు । దాక్షిణ్య మెసఁగ సదక్షిణాగణ్య షోడశమహా
దానముల్ విశదమతిని । సలుపుచును తన్మహాక్షేత్రముల నువెలయు। స
కలదేవతలకును కానుకలొసఁగి । వందన మొనరించి వేడ్క నవ్వసుమతీశుఁ
డఖిలమనుజులు తనకీర్తి నభినుతింప॥ (వ) వెండియును సపరివారంబుగా
నిజరాజధానికి నభిముఖుండై యరుగుదెంచుచు యాదృచ్ఛికముగ నిమ్మ
హాక్షేత్రంబునకేతెంచి వంశధారాతీరంబున నపారంబులగు గుడారంబు
లు వేయించి యారాత్రియందు కర్పూరదీపికాదీపితంబును ప్రశస్తక
స్తూరికాదిసద్వస్తుసంవాసితంబగు శయ్యానికాయంబున కరిగి హంసతూ
లికాతల్పంబున నల్పసౌఖ్యం బెసంగ శయనించిన తదీయస్వప్నంబున స
కలఫలదాయకుండగు ముఖలింగనాయకుఁడు సాక్షాత్కరించి పూర్వం
బున తానిచ్చట నవతరించిన విధంబును వివిధతీర్థంబులు నగణ్యలింగం
బులుగల క్షేత్రమాహాత్మ్యంబును దెలిపి క్రమ్మర దేవాలయంబులు గ
ట్టించి నిత్యంబును నానావిధపూజావిశేషంబులు సేయింపుము మీకు ను

త్రగోత్రరాయురైశ్వర్యాదివైభవంబులు గలుగునని యతఁడంతహర్షి
తుండగుటయు నంతఃప్రభాతంబైన లేచితత్సమయకృత్యంబులనిర్వర్తిం
చి పురోహితహితామాత్యవర్గంబులను రప్పించి నిజస్వప్నవృత్తాం
తంబంతయు నెఱింగింపవిని వారలు ప్రహృష్టాంతరంగులై దేవాయగ
ణ్యలింగసమన్వితంబగు నిచ్చట తదీయస్థానంబు దెలియుటదుర్లభంబు
గావున వెండియు నీరాత్రిసద్భక్తియుక్తుండవై సాభిజ్ఞానంబుగా దెలి
యునమ్మహాదేవుని ప్రార్థించి శయనింపుమనిన నతండట్లు వర్తింపనీ
శ్వరుండు తదీయస్వప్నంబున॥ (క) నగరిపువై భవయుతభ । వ్యగుణ
మహాంబునిధివిష్ణువర్ధనమధుక । ర్ణగజపతిదేవవినుకృత । యుగ
రాజసమానుడవు సమున్నతకీర్తీ॥ (సీ) అదిగాక గంగాన్వయప్రోద్భ
వుడవుగావున నీకువాత్సల్యమునమదీయ । దర్శనంబొసగితి తావకాం
తస్థ సందేహంబు దీరగ దెలియజేతు । పద్మనాభాచలప్రాంతాటవికి
నిజ బలసమన్వితుడవై భక్తిమదిని । దనరసేవపరాహ్ణమున రేపు వనవి
హారచ్ఛలమునరమ్మురాజతిలక । యనుచునంతర్హితుండగు నపుడు లేచి
యతడహర్ముఖకృత్యంబులాచరించి । సచివులకునంతయును దెల్పిన
మయమగుట । కౌతుకంబున మాధ్యాహ్నికంబుజేసి (క) ఆరాజమౌళి
విపినవి । హారంబునకరుగనప్పుడాశ్చర్యముగా । నారాజమౌళియును
శృంగారంబగునొకకనక కలరవమగుచున్॥ (క) మందగతినమ్మహీ
శ్వరు । ముందరనందంద చిత్రముగ మెలఁగగనా । నందమున గాంచి
యవ్విభు । డెందున జూడమిటువంటి హేమఖగంబున్॥ (క) అనియూ
హింపుచు జాలికులను వేగమె బిలిచి కౌశలంబున నీప । క్షిని బట్టుడ
నుచు ననుపగ । ననుపమితప్రౌఢిమెరయ నందరు వేడ్కన్॥ (సీ) పట్టి
తెచ్చెదమని పంతంబులాడుచు జాలాదిసాధన సహితులగుచు । పలుతె
రంగుల నేని వలలువేయగనది తప్పించుకొని సత్పథమున నెగసి । యొక
చోటక్రమ్మరనుర్విపైవ్రాల వారలు వెండియును వేయువలల బడియు
బక్షాదులకు పట్టుబడని విరాణ్మూర్తిగాన సూక్ష్మాకృతి బూనిజాలి

కేప్రతానను వెరగందిగను గొనంగ । నవుడు తజ్జాలవివరమధ్యంబునుం
డి । వెడలి యాహేమవిహగంబు వడిగనొక్క । వామలూరుబిలంబు
లోపలికి నరుగ॥ (గీ) అపుడు జాలికులందరు నరుగు వెంచి । రాజవరు
తోడ తత్ప్రకారంబు దెలుప । నాతడది యేమొ కోజూడనరిదియనుచు।
సచివులనుజూచి బలికెను సంశయముగ॥ (గీ) ఉరగభూషణుడిట్లు తా
నున్న నెలవు । దెలిపెగాబోలుకానిచో దలపజాల । ములనుబాసిటువ
ల్మీకబిలముజొచ్చు । విహగమెందైనగలదె పృథ్వీతలమున॥ (గీ) అనిన
వినిమంత్రివరుల ప్పుడతనితోడ । రాజశేఖరవినుము సర్వజ్ఞమూర్తి। వ
గుటనీకిట్లు దెలిపె గాకవనినమ్మ। హేశ్వరుని లీలలన్యుల కెరుగ దరమె॥
(సీ) కావున నీదువాక్యము సత్యమగు మహీకాంతయనంత లోకాంతర
స్థు। డైన యాదర్వీకరావతంసుడు వామలూరు బిలంబులో దూరుటేమి।
యుబ్బురంబని పల్కనాతడు వినివారి సాచివ్యమున కాత్మసంతసిలుచు।
సపరివారముగ నచ్చటికేగి యాపుట్టద్రవ్వించి యందులో ధవళకాంతి।
కలితముఖలింగనాయకుగాంచి యపుడు । తనదు నేత్రములతిపవిత్రం
బులయ్యె । చిత్తమత్యంత కౌతుకాయత్తమయ్యె । నరయజన్మంబుసాఫ
ల్యమయ్యెననుచు॥ (క) మఱియు నొక్కొకటసమున్నత । ధరణీతలమరసి
యతడు ద్రవ్వింపగ న । బ్బురముగ నొక్కొకలింగము । వరుసంగను
పింపజూచి పరమప్రీతిన్॥ (వ) అప్పుడత్యంతధన్యుండగు నా రాజమూ
ర్ధన్యుండు నానావిధవర్ణకులం బిలిపించి తాంబూలజాంబూనదాం
బరాదిసద్వస్తువులొసంగి యచ్చట రమణీయంబగు నొక్కపురంబు గ
ట్టించి నిజగృహాభ్యంతరనిరంతర ప్రస్రవజ్ఝరిపగీతోపత్యకాంచచ్ఛైలా
సంబు హరనివాసంబగుట నరుదెంచి వలగొనియుండెనో యనసత్యంత
గంభీర పరిఘావలయిత సుధాధవళితాకారంబగు ప్రాకారంబున నతివి
చిత్రచిత్రరచనాభి రమ్యంబులగు హర్మ్యంబులను శైవసేవాసమాగత
దైవతవిమాననివహాశంకావహమ్ములగు శిరోగృహమ్ములను యజనాది
సత్కర్మభాసురులగు భూసురులనురూపజితమారులగు భూపకుమారు

లను నానావిధదానాపహసితకల్పభూజులగు వైశ్యరాజులను భుజాబ
లభద్రులగు శూద్రులను దిగ్గజసన్నిభంబులగు నిభంబులను నిజగతిపరిభూత
మాతరిశ్వంబులగు నశ్వంబులను పరిక్షుణ్ణవిమతాంగంబులగు శతాంగంబు
లను జగన్నుతాభంగసంగరార్భటులగు సుభటులను జలదమండలాంతర్గం
బుల వెలుంగు తటిల్లతికలన నింద్రోపలసుందరంబులగు మందిరంబుల
మెలంగు నంగనలను సకలశుకముఖద్విజనికరజీవనంబులగు నుద్యానవనం
బులను వివిధవిటజనమనోధనచేటికలగు వేశ్యావాటికలను నిఖిలజనహృ
ద్యంబులగు మురజాదిమంగళవాద్యంబుల నొప్పునప్పట్టణంబున దేవతా
యతనంబులు గట్టింపుచుండ విత్తంబు చాల మించి త్తంబున చింతాక్రాం
తుండై యొకనాడు దినాంతంబున సర్వేశ్వరుండగు నీశ్వరుం బ్రార్థిం
చుచు శయనించు నతని స్వప్నంబున నమ్మహాదేవుండు సాక్షాత్కరించి॥
(సీ) నరనాథ వినుమీ మనంబున నింతగా విత్తంబులేమికి వెరచి నేల। చిం
తింపబిందువు చిన్నమెత్తుగ సప్తఘటికావధిగ రేపు కనకవృష్టి। వర్షింతు
నీకు నవ్వారి గావేడఁబంచక్రోశమధ్యరసాతలమున। ననిశరోహితుడగు
నంతట మేల్కని సమయకృత్యంబులు సలిపి యాతడు। స్వప్నవృత్తాం
తమంతయు సచివమిత్ర। బంధులకు చెప్పి మోదసంభరితుడగుచు। నుం
డగా కరుణాసముద్రుండు హరుడు। గగనమునుండి కురుపించె కనక
వృష్టి॥ (వ) అప్పుడత్యంతానందంబున నమ్మహారాజశేఖరుండు నిజపరి
జనంబుల నియోగించి తద్వసుసంచయంబు దెప్పించి తత్సుకులను నత్యంతధ
నంబు లొసంగుచు నన్నిలింగంబులకు నతిరమణీయంబులుగా దేవాలయం
బులు గట్టించి నిరంతరంబును తదీయసేవావిధానంబులు జేయింపనిజా
జ్ఞాకారులగు నధికారుల నియోగించి సపరివారంబుగా నాత్మీయపురం
బు బ్రవేశించి యథేష్టభోగంబులనుభవింపుచుండె తదనంతరంబున తదీ
యాన్వయసంజాతులగు భూపతులు పర్లాకిమిడియను పురంబు తమకు
రాజధానిగా దనర క్రమక్రమంబుగా కళింగరాజ్యమేలుచు తత్ప్రాకా
రంబున॥ (మ) అనయంబుఁ ధరణీసురోత్తమకృతాత్యంతోజ్జ్వలత్స్వ

స్తివా । క్వణినాదంబులు శంఖకాహళమహాఘంటాధ్వనుల్ సతతంబై । జన
లాస్యోచితసన్మృదంగముఖభాస్వద్రావముల్ హెచ్చఁగ మ । ట్టను దేయించు
చునుండు రెంతయును వేడుకన్ శైవసేవావిధుల్ ॥ (వ) అని భవిష్యత్కథ
యును షణ్ముఖుండెఱింగించిన సమందానందకందళితాంతరంగుండై కుం
భసంభవుండమ్మహాక్షేత్రంబునకేగి సద్భక్తిపూర్వకంబుగా సకలతీర్థం
బుల కృతావగాహుండై ముఖలింగాదిసమస్తలింగంబులు దర్శించుచు త
త్పూజాతత్పరుండగుచు కొంతకాలంబువసించి యనంతరంబున విష్ణుప
దంబున జ్యోతిర్మయుండై యుండెనని మరియును (క) ధరనీక్షేత్ర
మహాత్మ్యము । నరుడెవ్వడు వినిన చదివిన న్వారిసుస్థిరముగ శ్రీముఖ
లింగే । శ్వరుడతని కొసంగునిష్టసంపదలు కృపన్ ॥ (సీ) మునిసూతుడ[illegible]
నీంద్రనికాయమునకు భక్తిదలిర్పనంతయు జెప్పినట్లు । తొంటి[illegible]
ముల విలసిల్లు మరియు నీయుగమున గాంగవంశోద్భవులగు । వజ్రహస్త
భవిష్ణువర్ధనమధుకర్ణగజపతిదేవ ముఖక్షితీశ । వరులు సేవా[illegible]
రిగింపుచుండగ దంతిముఖాదినందనులు ప్రమథ । తతులును గొలువంగ
పార్వతీయుతుడవగుచు । భక్తజనకామితేష్ట సంపదలొసగుచు । నీవు
యంతీపురమ్మున నెలమితోడ । వెలయుచుంటివిగద శాంభవీకళత్ర ॥ (క)
దాక్షాయణీశహుతభు । గ్నేత్రుణసర్వజ్ఞభుజగకేయూరవిరూ । పాక్షు
వళక్షాంగపురీ । శిక్షణదక్షసవభంగ శ్రీముఖలింగా ॥ (మ) పరమాక్షీణ
తపోవిభూతివిలసద్వ్యాపారబలోపేతదు । స్తరగర్వాఖిలలోకనిగ్రహచ
రద్దైత్యవ్రజాత్యంతభీ । కరదుస్సాధ్యపురత్రయాహరణ సంఖ్యాసూచ
కత్ర్యుగ్రభా । సురశూలాంచిత పాణిపద్మఘటితాస్తోకాస్త్ర భక్తాభ
యా ॥ (ఉ) శ్రీరుచిరాంగనీకరుణచే ధరపై విలసిల్ల సేవకా । ధారభ
వన్మనోహరకథం దెనిగించిన నాదు నేరుపు । న్నేరము నెమ్మనంబున గ
ణింపక గైకొను మీమహాత్మ్యమున్ । తారగిరీశభక్తఫలదాయక శ్రీము
ఖలింగనాయకా ॥

(8)

గద్యము.

ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాసుధారస సంవర్ధిత సరసకవితా
లతాశ్రిత హితజనకల్పభూజ కాకరపర్తి కులార్ణవ
పూర్ణద్విజరాజతిరుపతిపాత్రకవిరాజతనయ
కృష్ణాహ్వయప్రణీతంబైన
ముఖలింగక్షేత్రమాహాత్మ్యంబునందు సర్వంబును
తృతీయాశ్వాసము.

శ్రీముఖలింగేశ్వరార్పణమస్తు.

శ్రీ రాములు.

శుభమస్తు - అవిఘ్నమస్తు.

ముఖలింగేశ్వర తారావళి.

౧, శ్రీసురుచిర సురశైలశ । రాసనసిగమాళ్వినిజకరాధిపచిత్తో। పా
సితపదసదమృతల । క్ష్మాసదనదయాంతరంగ శ్రీముఖలింగా॥

౨, నిరుపమకాంతి సమేతశు। భరణితమణిఘుంటికాతిభాసురగౌరా।
డుర్గయురగేంద్రభూషణ । చిరకరుణోజ్జ్వలదపాంగ శ్రీముఖ
లింగా॥

౩, భువనత్రయరక్షణద । శునినిశితాగ్రత్రిశూల కరవారణదానవ
కృత్తికల్పితాంబర।శివదర్పక దర్పభంగ శ్రీముఖలింగా॥

౪, ప్రథితోన్నతగతికింజన।నదిరోహిణిమైన తావకాఖ్యదలచేదన్।పృ
థుతరదురితముల్లెల్లను । శిథిలములై కడునజంగ శ్రీముఖలింగా॥

౫, పురదానవమృగశిరముల । ధరపైగూల్చినఖరప్రదరలీలతగన్।వర
శక్తిప్రబలితాసు। స్థిరపంచాస్యతజెలంగ శ్రీముఖలింగా॥

౬, కరుణాద్రీనయనయుగా । భరణుకవయ్యనుకృతాంతఫణిమ
దమడగన్।గరుడసమశక్తిజూపవె । సిరివగివినతాతిభృంగ శ్రీ
ముఖలింగా॥

౭, అతిజయముజెలుపునర్వసు । గతులశ్రుతుల్ సొంపుమీరగాత్రి పుర
సురా । హితులవధింపవెలిలన్ । క్షితిరథమైకడుజెలంగ శ్రీముఖ
లింగా॥

౮, స్వవపుష్యమితాచ్ఛవిభూ । త్యవలేపంత్సాంసమూష్యహం చిరభ
క్త్య । భవమానువయసివేడెద । శివదురితతమఃపతంగ శ్రీము
ఖలింగా॥

౯, శ్రుతితతిమూలావృతస్పృశు । లసరభవాసితమాలలతికాశ్లేషాం ।

చితతనువందనతరుసం। శ్రితభూపా కృతిభుజంగ శ్రీముఖలింగా।

౧౦, హైమవతీనాయకనీ। నామఘనామృతముగ్రోలు నాలుకయన్యం బౌమఘురినగోరునెను। క్షేమపయోనిధినిషంగ శ్రీముఖలింగా॥

౧౧, శరణాగతులై వేడెదు। సురలకు తలపుబ్బకృపను శుచికీలాంచద్గరళముభరియింపవెమె। చ్ఛిరమే శాదులెదబాంగ శ్రీముఖలింగా।

౧౨, ఏసునవచ్చును తావక। నామస్మరణోత్తరమున నరులకు నరుదే। కామితఫలములుభక్త। క్షేమంకరవృషతురంగ శ్రీముఖలింగా॥

౧౩, మతిదలపసేవకాంహ। స్తతితిమిరముబాయుటను దెతపనాంబరుహ। హితదృశుడవ్వనీవ్వప్రపం।చితకరుణాంగనుగొనంగ శ్రీముఖలింగా॥

౧౪, ఉత్తమగుణసరకోద। న్వత్తరణముచిత్రమే భవత్పదభజనా। యత్తసుతులైనవారికి। చిత్తజఘనదర్పభంగ శ్రీముఖలింగా॥

౧౫, తావకధమటగుణానుగ। పావనశాస్త్రాదిధులను పాలించితివా। దేవాధ్యస్వాశిధ్యము। చేవేల్పులుదివివెలుంగ శ్రీముఖలింగా॥

౧౫, ఫలదాయక నిజబాహు। త్యలఘుచ్ఛవిశాఖలమర నమమమ్యగతుం। దలపులు ఘటియింపుముభా। సిలునినుదరమె పొగడుంగ శ్రీముఖలింగా॥

౧౬, ఫూనిక నిన్నెదిరించియ। నూన సుమాస్త్రంబులేపి నుమాహ్వసన్నిక్। సూనాస్త్రుని గనవెతప। శ్శ్రీసిధివై నుచమడంగ శ్రీముఖలింగా॥

౧౭, అతుల సురశ్రేష్ఠశత। క్రతుముఖ్యులు నన్నుతింప గలశేష్ఠి। స్థితిలయ కారణ గుణునిను। శితిగళధృత దివిజగంగ శ్రీముఖలింగా॥

౧౮, ఫాలవిలోచన ముక్తికి। మూలమయిననీదు [illegible] వ్వేలక్ష్మీ పా రసకళితను। శీలమహాఘముచనంగ శ్రీముఖలింగా॥

౧౯, అనుపమ గిరిజాకరమం। దనపూర్వాపాథదమ [illegible] గు [illegible]। చిపలజసుఖు లరుపసంగ శ్రీముఖలింగా॥

౨౦, సదమల గుణోత్తరాషాఢదండధరహృ న్మధుపపటలసేవితసత్ప
దపంకజ నిన్నుభజిం । చెదనెదమోదమొదవంగ శ్రీముఖలింగా॥

౨౧, పురుహూతాగ్నియమాసుర వరుణజగత్ప్రాణ వైశ్రవణముఖది
విబో। తరుణరసంప్రార్థిత పదసర। సీరుహసుధాప్రవిమలాంగ
శ్రీముఖలింగా॥

౨౨, మతిదంప సువిధసిద్ధాన్వితులగు మునివర్యులకు ననిర్వాచ్యునిన్ ।
నుతిసేయగ దరమసమా । శ్రితకైలాసాదిశృంగ శ్రీముఖలింగా॥

౨౩, అలఘు జననాదిరోగం । బులుమాన్పగ దరమెదద్ర ముఖశతభిష
గా। వలికిన్ తచ్ఛక్తివిరా । జిలునీకే తగువినంగ శ్రీముఖలింగా॥

౨౪, సవనమున దక్షుసుతగురు। డవమానించుటను గిరిజయు పూర్వా
భా। ద్రవిణాధిక తన్వెలుగన్। శివగుణనిన్నుగవయంగ శ్రీముఖ
లింగా॥

౨౫, దాక్షాయణీశ ఋక్షే। శాక్షుయరుచినిభ తనూత్తరాభాద్రవ్యా।
ధ్యక్షప్రియ దుర్మదరిపు । శిక్షణకర ధృతక్షరంగ శ్రీముఖలింగా॥

౨౬, తావక పాదధ్యానము । రేవతివిపదంబు ధిందరింపనవుగదా। కే
వేందాద్రిదులకైనను । సేవకహృదయాబ్జభృంగ శ్రీముఖలింగా॥

౨౭, శ్రీకంఠ భక్తియుక్తుం। డైకాకరపతిన్ కృష్ణ యాఖ్యుడుప్రీతిన్। నీ
కొసగిన తారావళి । చేకొనుమిలను ప్రబలంగ శ్రీముఖలింగా॥

శ్రీముఖలింగేశ్వరార్పణమస్తు.